

нумары: Гайнаўскі бюджэт

Багацеем танным коштам

Сны Колькі Сплюха

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 4 (413) | ГОД IX | 26 СТУДЗЕНЯ 1964 г. | ЦАНА 60 ГР.

ЦІ „СТАРЭЕЦЦА" АМАТАРСКІ РУХ

ІНТЭРВ'Ю «НІВЫ» З ЧЭСЛАВАМ КАЛУЖНЫМ — ДЫРЭКТАРАМ ДЭПАРТАМЕНТА КУЛЬТУРНА - АСВЕТНАЙ ПРАЦЫ І БІБЛІЯТЭК МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І МАСТАЦТВА.

— Неаднойчы сустракаемся з думкай, што ў сувязі з усё больш узрастаючымі магчымасцямі вясковага насельніцтва карыстацца «вялікай культурай» (радыё, кіно, тэлебачанне і г. д.) мастацкі аматарскі рух з'яўляецца чымсьці ўстарэлым. Якія Вашы меркаванні ў гэтай справе?

— Даволі часта можна пачуць, што магчымасць бываць у кіно, у прафесіянальным тэатры, карыстацца тэлебачаннем і г.д. робіць аматарскі рух свайго роду перажыткам. «Праціўнікі» аматарскага руху часцей за ўсё не разумеюць яго сутнасці і сэнсу. Пераважна бачаць толькі яго намесныя функцыі: паколькі да тэатру далёка, а тэатр у вёску прыехаць не можа, дык аматары стараюцца яго неяк замяніць. І калі ўжо тэлебачанне можа дайсці на вёску з тэатральнымі пастаноўкамі, — мяркуюць, — дык шкада сродкаў і энергіі на нешта «горшае». Так, наогул, выглядаюць гэтыя разважанні. Калі ж гэтыя людзі даведаюцца, што ў краінах са значна гусцейшай сеткай тэлевізараў (ЗША, СССР) аматарскі рух усё больш пашыраецца, з кожным годам усё больш калектываў і аматараў самадзейнасці, тады бязрадна разводзяць рукі, бо нехапае аргументаў на абарону сваіх поглядаў.

Праведзеныя ў нас доследы паказалі, што развіццё масавых сродкаў перадачы культуры вядзе за сабой узрост культурных зацікаўленняў, а ў выніку гэтага ўзнікненне розных форм і калектываў, ствараючых умовы карыснага і цікавага правядзення часу.

Значыць, не можа быць гаворкі аб тым, што аматарскі рух «старэецца». Калі б доступ да тэатраў, кіно, выставак і г.д. абмяжоўваў патрэбу ў аматарскім руху, чым бы можна было вытлумачыць багаты па зместу і форме аматарскі рух студэнтаў? Аднак жа студэнцкі аматарскі рух усё развіваецца, хоць студэнты жывуць у вялікіх цэнтрах культуры і карыстаюцца рознабаковымі дасягненнямі «вялікай культуры». Тут не месца на глыбокія вывады, тым больш, што кожны, хто сур'ёзна задумаецца заняцца аматарскім рухам, знойдзе багатую (польскую і іншую) бібліяграфію.

(Працяг на стар. 5)

ЛЮДЗІ 20-ГОДДЗЯ

НА ПЕРАДАВОЙ ЖЫЦЦЯ

1.

Непадалёк раздаўся выстрал. Гэта занепакоіла Паўла Храноўскага. Што рабіць? Касіць далей ці хавацца? Але хавацца было ўжо позна. Чатыры немцы з аўтаматамі выхіліліся з-за хваіны і крыкнулі: «Рукі ўверх». І апала каса на пракос. Схапілі Храноўскага немцы і пагналі. Самі селі на веласіпеды, а яго заставілі бегчы. У Міхалове кінулі яго ў склеп. Уяўленне аб смерці не давала яму спакою. Ужо чацвёрты раз над ім здзекваюцца. Чацвёрты раз арыштоўваюць. Чацвёрты раз па некалькі дзён сядзіць ён, не еўшы і не піўшы. На пяты дзень немец загадвае Храноўскаму выходзіць са склепа. «На расстрэл пагоняць», — падумаў ён. Гэтак падумалі і іншыя сябры па нядолі, якія сядзелі ў склепе. І калі сказалі яму ісці дамоў, проста не верыў і з радасці аж заплакаў. Гэтым разам зноў апраўдалі яго добрыя людзі. Даказалі немцам, што ён не камуніст і што не аказвае падтрымкі партызанам.

2.

З-пад Белавежы павыганялі немцы людзей, а вёскі папалілі. Частка жыхароў пушчанскай вёскі Міклашэва аказалася каля Міхалова. У адной з гэтых сем'яў разыгралася трагедыя. Муж забіў жонку, а мужа за гэта расстралялі немцы. Асталося трое маленькіх дзяцей. Міхалоўскі камісар загадаў расстраляць і безапечных дзяцей. Але апека над нялетнімі дзяцьмі хутка знайшлася. Павел Храноўскі забраў іх да сябе. Шасцігадовага Жорыка ўсынавіў і перапісаў на сваё прозвішча. Жорык і цяпер жыве разам са сваім новым бацькам. Ён ужо жанаты і мае прыгожую дачку. Паўла Храноўскага заве ён бацькам.

3.

Бандыцкі тэрор бушаваў на Беласточчыне. Гінулі прыхільнікі маладой народнай улады, а ў першую чаргу члены Польскай Рабочай Партыі. У гэты час Паўлу Храноўскаму даручаюць аўтамат і гранаты. Яго заданне: арганізаваць у вёсцы Азяблы групу народнай міліцыі — ОРМО. Пакуль ён быў адзін, у хаце спаць не прыходзілася, бо бандыты ўжо не раз шукалі яго.

— Аднойчы ноччу ляжу я ў клуні, — успамінае Павел Храноўскі, — і чую, што ў хату дабіваюцца бандзёры. З аўтаматам і гранатамі выскачыў я з клуні і схаваўся за калодзеж. Калі будуць шукаць у будынку, разлажу іх тут, — падумаў тады. Але бандыты пакінулі хату і пайшлі па вуліцы. Праз нейкі час было ўжо 5 армоўцаў у Азяблах, а пасля яшчэ больш. Мікалайчыкаўскія салдаты ўжо баяліся наведваць гэтую вёску.

У час першых выбараў партыя накіроўвае Паўла Храноўскага «ў цяжкую» мясцовасць — у Ясвілы.

4.

Не многа ёсць такіх людзей у нашых вёсках, якія ад пачатку народнай улады з'яўляюцца раднымі. Павел Храноўскі ў першыя гады народнай улады быў гмінным радным у Міхалове, а калі перасталі існаваць гміны, яго выбіраюць грамадскім радным. Верацъ яму сяляне і паважаюць яго.

(Працяг на стар. 3)

Уладзімір ПАЎЛАЎ

ДРУГУ

Прыдзі, мой друг, з любой далёкай далі
Калі цябе пакрыўдзілі ў жыцці,
Калі ў душу зласліўцы наплявалі
І трэба будзе гора адвясці.
Прыдзі, скажы і я табе павеору,
Што дармаеды наш паганяць май,
Ды толькі вельмі не хапі праз меру,
На іх капыл усіх не падганяй.
Тут нешта самі мы недарабілі
І нам вярнуцца выпадзе назад.
Мы разам бой дадзім зялёнай цвілі
Пасля ў шляху дагоніш свой атрад.
Калі ж ты крыўду выпусціш за дзверы
І як скулу па свету панясеш,
Калі ты ў сілу нашу не паверыш,
Тады ў душу ты сам мне наплюеш.

МАРОЗНАЮ РАНІЦАЮ

Фота: У. Паўлючук

ПАНАМСКІ УРОК

Калі Камбоджа пастанавіла адкінуць амерыканскую «дапамогу», слушна гледзячы на яе як на абмежаванне свайго суверэнітэту, урад ЗША ацаніў гэты крок як вынік «інтрыг камуністаў».

Калі ў Панаме ўзніклі антыамерыканскія дэманстрацыі, Вашынгтон заявіў зноў, што гэта вынік «умяшацельства кубінскіх камуністаў».

А нядаўна з вуснаў самога дзяржаўнага сакратара Дзіна Раска мы даведаліся, што быццам бы агенты Фідэля Кастра былі арганізатарамі народнай рэвалюцыі ў... Занзібары.

Вось да чаго даводзіць антыкамуністычная палітыка некаторых колаў Вашынгтона. Дзе Рым, а дзе Крым? — спытаем. Бо што датычыць Занзібара, паложанага на астравах ля ўсходняга ўзбярэжжа Афрыкі, то трэба сумнявацца, каб нават у ЗША знайшоўся хоць адзін чалавек, які паверыў бы ва ўмяшацельства там Кубы. Словы Дзіна Раска, гаворачыя аб крыніцах рэвалюцыі ў Занзібары, можам таму адзначыць як анекдот, які асмешвае шэфа амерыканскай замежнай палітыкі.

Затое над прычынамі здарэнняў у Панаме, дарэчы, урад якой вельмі далёкі ад камуністычных поглядаў, варта затрымацца.

Непасрэднай прычынай антыамерыканскіх выступленняў у зоне Панамскага канала быў дробны інцыдэнт. Не дастасоўваючыся да прынятага ў 1962 годзе паразумення, амерыканцы «забылі» вывесіць на адным з будынкаў у зоне Панамскага канала побач са сваім, амерыканскім сцягам, сцяг Панамы. Маніфестацыю панамскіх студэнтаў, якія хацелі гэты інцыдэнт выправіць, амерыканскія салдаты сустрэлі кулямётным агнём. Загінула каля 30 асоб, а 300 было ранена. Інцыдэнт закончыўся зрывам дыпламатычных зносін паміж дзвюма краінамі.

Зразумела, што сцяг не з'яўляецца выключнай і найважнейшай прычынай рознагалосся, якое там вынікла. Прычынай з'яўляецца сам канал.

Пабудавалі яго амерыканцы ў найвузейшым перашыйку паміж двума акіянамі ў 1904—1914 гадах. На год перад пачаткам прац па пракладцы канала амерыканцы зрабілі ўсё, каб запэўніць уладу над Панамай. Гэтая краіна ў той час была неразлучнай часткай Калумбіі, якая супраціўлялася абмежаванню суверэнітэта ў зоне Панамскага канала. Злучаныя Штаты тады падкупілі шэфа калумбійскай дэлегацыі, які 22 снежня 1903 года падпісаў дагавор з амерыканцамі, не зважаючы на наказ свайго ўрада. За зону даўжынёй у 62,5 кіламетра і шырынёй 16 кіламетраў Калумбія мела атрымаць 10 мільёнаў доляраў адразу і 250 тысяч доляраў штогод за карыстанне каналам. Калумбійскі парламент не прызнаў гэтага дагавору. Але быў гэта перыяд, калі ЗША вялі нічым не абмежаваную палітыку на заходнім паўшар'і. Таму і выкарысталі яны стары рымскі прынцып: дзялі і ўпраўляй. На працягу двух месяцаў Вашынгтон падрыхтаваў паўстанне, у выніку якога 3 лістапада 1903 года з часткі Калумбіі выдзялілася новая дзяржава — Панама. Дадайма, дзяржава паслухмяная, бо пасля 15 дзён свайго існавання яна прыняла ўсе ўмовы накінутага амерыканцамі дагавору. Дагавор перадаваў ЗША абсалютную ўладу над зонай канала на час, неабмежаваны ніякай датай.

У 1939 годзе Панама вытрабавала першую падвышку за карыстанне да 430 доляраў у год. У 1955 годзе ЗША вымушаны былі згадзіцца на суму 1 мільён 930 тысяч доляраў у год. 1962 год прынёс панамцам далейшую перамогу ў галіне суверэнітэта. Аднак усе гэтыя перамогі ў асноўным шмат не далі. Панамскі канал дае ў год 100 мільёнаў доляраў даходу. Зараз Панама патрабуе роўнага падзелу гэтага даходу і прызнання ёй у зоне канала большага суверэнітэту. Гэтыя патрабаванні зусім зразумелыя і слушныя як з палітычнага, так і праўнага пункту гледжання.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Нацыянальнае пытанне

ЯК РАЗУМЕЎ ЛЕНІН

ПЕРЫЯД БУРЖУАЗНА - ДЭМАКРАТЫЧНАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

Расія ў пачатку XX ст. ішла насустрач народнай рэвалюцыі, сюды перасунуўся цэнтр сусветнага рэвалюцыйнага руху.

Для таго, каб рабочы клас мог паспяхова весці барацьбу супраць царызму і абшарнікаў, правесці пераможную народную рэвалюцыю, рускія марксісты павінны былі распрацаваць стратэгію і тактыку пралетарыята ў буржуазна - дэмакратычнай рэвалюцыі. І ў гэтай сувязі важную задачу рускіх марксістаў складала выпрацоўка нацыянальнай праграмы як складовай часткі агульнай праграмы пралетарскай партыі (57% насельніцтва Расіі складалі нярускія нацыянальнасці). Трэба было выпрацаваць такую праграму і палітыку па нацыянальным пытанні, якая гарантавала б падтрымку шматмільённых мас нацыянальных акраін, згуртаванне працоўных усіх нацыянальнасцей у барацьбе супраць цара і абшарнікаў.

Адпаведна з канкрэтна - гістарычнымі абставінамі Ленін у сваіх працах перыяду 1894—1914 г.г. распрацоўвае нацыянальную праграму марксісцкай партыі перш за ўсё для буржуазна - дэмакратычнай рэвалюцыі. Асноўныя прынцыпы праграмы і тактыкі рускіх сацыял-дэмакратаў па нацыянальным пытанні былі высунуты і абгрунтаваны ў яго працах 1894 — 1903 г.г.: «Что такое «друзья народа» и как они воюют против социал-демократов?» (1894), «Проект и объяснение программы социал - демократической партии» (1895—1896), «Протест финляндского народа» (1901), «Проект программы Российской социал - демократической рабочей партии» (1902), «По поводу заявления Бунда», «О манифесте армянских социал - демократов», «Нужна ли «самостоятельная политическая партия» еврейскому пролетариату», «Национальный вопрос в нашей программе» (1903).

Ужо ў першых ленінскіх працах былі раскрыты сапраўдныя прычыны, якія нараджаюць нацыянальны прыгнёт, міжнацыянальную нянавісць і варожасць. Развіваючы думкі Маркса і Энгельса, Ленін паказаў, што менавіта панаванне прыватнай уласнасці складае эканамічную аснову нацыянальнай нянавісці і варожасці ў буржуазным грамадстве, што сапраўднымі носьбітамі нацыянальнага прыгнёту з'яўляюцца эксплуататарскія класы, якія зацікаўлены ў раз'ядананні працоўных. Для працоўных мас розных нацыянальнасцей у эканамічных умовах іх жыцця няма і не можа быць глебы для міжнацыянальнай варожасці і нянавісці. Каб ліквідаваць нацыянальны прыгнёт, міжнацыянальную нянавісць і варожасць, трэба ліквідаваць капіталістычны лад, знішчыць панаванне прыватнай уласнасці і эксплуатацыю чалавека чалавекам. Абавязковай умовай поспеху ў барацьбе супраць царызму, абшарнікаў і капіталізму, за ліквідацыю сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту з'яўляецца інтэрнацыянальнае згуртаванне працоўных усіх нацыянальнасцей.

У працы «Что такое «друзья народа» и как они воюют против социал-демократов?» Ленін пісаў, што «няма іншага сродка барацьбы з нацыянальнай нянавісцю, як арганізацыя і згуртаванне класа прыгнечаных для барацьбы супраць класа прыгнятальнікаў у кожнай асобнай краіне, як аб'яднанне такіх нацыянальных рабочых арганізацый у адну міжнародную рабочую армію для барацьбы супроць міжнароднага капітала».

Неабходнасць інтэрнацыянальнага згуртавання рабочых выцякае з задач барацьбы пралетарыята. У пралетарыяў усіх капіталістычных дзяржаў аднолькавыя інтарэсы і мэты, якія абумоўлены іх аднолькавым эканамічным і палітычным становішчам у буржуазным грамадстве. «Вось чаму таварышам рускага рабочага ў барацьбе супраць класа капіталістаў з'яўляецца і рабочы немец, і рабочы паляк, і рабочы француз, таксама як ворагам яго з'яўляюцца капіталісты і рускія, і польскія, і французскія».

Высунутыя Леніным ідэі знайшлі адбіццё ў рашэннях I з'езда РСДРП. З'езд вырашыў назваць партыю «расійскай». Гэтым падкрэслівалася, што сацыял-дэмакратычная партыя ў Расіі павінна аб'ядноўваць марксісцкія арганізацыі ўсіх нацыянальнасцей і паклікана ўзначаліць рэвалюцыйную барацьбу пралетарыята ўсіх нацый і народнасцей Расіі. Маючы на ўвазе гэтае рашэнне I з'езда РСДРП, Ленін пазней пісаў: «Партыя ўзнікае ў 1898 годзе, як «расійская» партыя, г.з. партыя пралетарыята ўсіх нацыянальнасцей Расіі».

ХРОНІКА

■ 12 снежня ў Занзібары (дзяржава на астравах каля ўсходняга ўзбярэжжа Афрыкі) зроблены дзяржаўны пераварот. Новы рэвалюцыйны ўрад пастанавіў назваць дзяржаву Народнай рэспублікай Занзібару і Пэмбы. Гаспадарчае развіццё новай рэспублікі пойдзе, як было абвешчана, сацыялістычным шляхам.

■ 13 снежня прыехаў з візітам у Маскву прэм'ер рэвалюцыйнага ўрада Кубы Фідэль Кастра.

■ 19 снежня па запрашэнню ўрада Вялікабрытаніі выехаў у Лондан намеснік прэм'ер - міністра ПНР Пётр Ярашэвіч.

■ 18 снежня на востраве Тайвань адбылося землетрасенне. 110 асоб загінула, а каля 500 паранена.

■ 18 снежня ў Кракаве закончыўся судовы працэс супроць Сільверыюша Здановіча — забойцы двух міліцыянераў. Суд прызнаў забойцу вінаватым і прыгаварыў яго на кару смерці. Забойцы не прыслугоўвае права звяртацца аб памілаванні да вышэйшых органаў.

■ 18 снежня ў Беластоку адбылася ваяводская нарада партыйных і гаспадарчых актывістаў. На нарадзе абмяркоўваліся задачы сельскай гаспадаркі Беласточчыны ў святле пастаноў XIV Пленума КЦ ПАРП.

■ 16 снежня ў мясцовасці Седліска (павет Элк), аддана ў карыстанне новая цагельня-гігант. Будзе яна прадукаваць у год 13 мільёнаў штук цэглы. Урачыста адкрыў цагельню намеснік міністра будаўніцтва С. Арашкевіч.

■ 17 снежня ў сувязі з 45 гадавінай узнікнення БССР Ваяводскае Праўленне ТППР у Беластоку арганізавала семінар для лекараў. На семінары былі прачытаны даклады аб польска - савецкіх суадносінах на працягу апошняга ХХ-цігоддзя культуры і мастацтва сучаснай Беларусі.

спорт

Найлепшы з найлепшых

Можна было б назваць сённяшні агляд «аглядам году». Бо гутарка ж ідзе аб дзесяці найлепшых спартсменах Польшчы, выбраных у гэтым годзе ў плебісцыце «Przeglądu sportowego». Плебісцыт, які закончыўся ўрачыстым балем, быў рэкордным. Колькасць прысланых купонаў была большай, чым у мінулыя гады. Нічога ў гэтым дзіўнага. 1964 год — год алімпійскі. Таму і вельмі ўзрасло зацікаўленне спортам.

Традыцыйны плебісцыт, арганізаваны рэдакцыяй «Przeglądu sportowego» яшчэ раз даказвае, як моцна цікавіцца грамадства поспехамі, перамогамі і рэкордамі нашых спартсменаў.

У гэтым годзе дзесяць найлепшых вылучаны ў наступным парадку. Ганаровым спартсменам года выбраны Здзіслаў Кшышкoвяк, які ўжо перастаў выступаць у спаборніцтвах. Чарговыя месцы спартсменаў 1963 года занялі:

1. Рышард Пакульскі (фехтаванне)
2. Юзэф Шмідт (лёгкая атлетыка)
3. Мар'ян Зелінскі (цяжкая атлетыка)
4. Эдвард Макула (планерства)
5. Збігнеў Петшыкоўскі (бокс)
6. Ежы Паўлоўскі (фехтаванне)
7. Януш Сідла (лёгкая атлетыка)
8. Анджэй Бадэньскі (лёгкая атлетыка)
9. Ежы Кулей (бокс)
10. Мар'я Пёнткоўская (лёгкая атлетыка).

На аснове вынікаў усіх пасляваенных плебісцытаў спартсменам 20-годдзя ПНР аказаўся Януш Сідла. Шкада толькі, што рэдакцыя «Przeglądu sportowego» перастала арганізоўваць плебісцыты на найлепшага трэнера і найлепшы клуб. Шкада, што побач з дзесяццю найлепшымі спартсменамі той хвіліны радасці не маюць ахвярныя, працавітыя трэнеры і клубныя калектывы. Іх шлях да поспехаў і перамогі незвычайна цяжкі і таксама патрабуе велізарных намаганняў.

Л. Тарасевіч

УСПАМІНЫ КАМУНІСТАЎ

4)

Уладзімір Станковіч

АДЗІН З МНОГІХ

1-га красавіка 1925 года мы пераехалі з маёнтку Людвінова ў вёску Хмеліска, якая ляжала пры шашы Валкавыск — Гродна і недалёка ад мястэчка Вялікая Бераставіца. Пасяліліся мы ў гэтай вёсцы, таму што бацька быў прыняты на працу сторажам 12-кіламетровага адрэзку шашы ад Вялікай да Малой Бераставіцы. Пачаў працаваць на шашы і я.

Хмеліска — родную вёску майго бацькі — я палюбіў як сваю родную, бо там нарадзілася мая рэвалюцыйная свядомасць і пачалася мая рэвалюцыйная дзейнасць. Гэта невялікая і вельмі бедная ў той час вёска, а хутчэй хутарны пасёлак, у якім было шаснаццаць гаспадароў, маючых па 2—3 гектары зямлі і па 4—5 і больш дзяцей. Зямля тут была мокрая, слабая, а пры тым амаль у палове зарослая хмызняком і альшынай, сціснутая, нібы клящчамі, з трох бакоў графскім полем і лесам. Чацвёртым бокам яна прылягала да палёў суседніх, хоць вялікіх, але таксама бедных вёсак — Плюска[illegible] і Ёдзіч.

У Вяліка - Бераставіцкай гміне знаходзілася шэсць маёнткаў графа Касакоўскага. Яны мелі найлепшую зямлю і былі так распалажаны, што сціскалі, як абцугамі, усе 17 вёсак, з якіх складалася гміна. Ва ўсіх вёсках пераважалі малазямельныя гаспадаркі. У многіх сем'ях свайго хлеба хапала толькі на паўгода. На абшарах гміны знаходзіліся вялікія прыгожыя старыя лясы, але ўсе яны былі ўласнасцю графа Касакоўскага.

Жыццёвыя цяжкасці, жорсткая эксплуатацыя працуючай у маёнтках моладзі, нацыянальнае прыгнечанне — усё гэта спрыяла хуткаму рэвалюцыйнаму ўсведамленню беларускай моладзі, якая, будучы ў бежанстве ў Расіі, перажыла рэвалюцыю і бачыла, як рускі народ распраўляўся са сваімі прыгнятальнікамі.

І таму не дзіва, што ўжо ад 1921 года камуністычны рух пачаў пранікаць у нашу гміну і трапляў ён на ўдзячны грунт. А калі ў кастрычніку 1923 года на ІІ-гім З'ездзе Камуністычнай Партыі Польшчы было вырашана стварыць Камуністычную Партыю Заходняй Беларусі і Камуністычны Саюз Моладзі Заходняй Беларусі, у нашай гміне ў некалькіх вёсках, а ў тым ліку і ў Хмеліску, існавалі ўжо камуністычныя ячэйкі, з якіх утварыўся раён КПЗБ, належачы арганізацыйна да беластоцкай акругі. Кіравалі раёнам добрыя арганізатары: Уладзімір Лагада і Янкель Мяровіч — з Бераставіцы і Захар Каваленя з Кашанцаў.

Духоўным правадыром хмеліскаўскай моладзі быў Міхась Матысік — інтэлігентны, адважны, вельмі здольны арганізатар і кіраўнік. Любіла яго не толькі моладзь, але цешыўся ён вялікім паважаннем у старых і не толькі ў сваёй вёсцы. Чатыры гады прасядзеў ён у санацыйных турмах. Гітлераўская акупацыя застала яго ў Францыі. У 1942 годзе ён быў расстраляны гестапаўцамі за ўдзел у французскім руху супраціўлення.

Я ўжо ўспамінаў, што маё знаёмства з Матысікам пачалося задоўга перад нашым прыездам у Хмеліска. Я вельмі ахвотна і даволі часта бываў у Хмеліску. А асабліва хацелася мне навучыцца чытаць і пісаць па-беларуску, у чым Міхась мне дапамагаў. Ён вельмі проста і зразумела знаёміў мяне паступова з асноўнымі прынцыпамі камунізма. І таму, калі мы пасяліліся ў Хмеліску, мяне зараз прынялі ў Камуністычны Саюз Моладзі Заходняй Беларусі. Адбылося гэта зусім проста. У прысутнасці двух хмеліўскаўскіх камсамольцаў Міхась Матысік расказаў мне аб Камсамоле: для чаго ён створаны і хто і на якіх асновах можа быць яго членам. Гаварыў аб цяжкасцях і небяспецы нелегальнай дзейнасці, аб катаваннях, якія праводзіць паліцыя ў час арышту і аб суровых турэмных абставінах, у якіх палітычныя вязні вымушаны жыць доўгія гады.

— Ці хочаш быць камсамольцам — барацьбітом за лепшую долю? Ці адчуваеш у сабе столькі сілы, каб не заламацца ні пры якіх цяжкасцях і небяспецы? — спытаў мяне Міхась.

— Так, хачу быць камсамольцам і ніколі не сплямлю гонару і імя камсамольца, — адказаў я рашуча.

Тады Міхась урачыста аб'явіў:

— Ад сёння будзеш членам Камуністычнага Саюза Моладзі.

Потым пайшлі мы ўсе да хаты Міхася, дзе ўжо чакалі нас дзве камсамолкі і камсамолец. Адбыўся сход камсамольскай ячэйкі, на якім было вырашана аднагалосна па прапанове Міхася прыняць мяне ў рады Камсамола. А ў два тыдні потым, на наступным сходзе, мяне выбралі сакратаром ячэйкі.

ПАМЁР ЯНКА ЖУРБА

Пасля працяглай хваробы 7-га студзеня памёр старэйшы беларускі паэт Янка Журба (Іван Івашын).

Першыя вершы Янкі Журбы з'явіліся ў газеце «Наша ніва» ў 1909 годзе. Ён — адзін з паслечнікаў класікаў беларускай літаратуры Янкі Купалы і Якуба Коласа.

Першы зборнік вершаў Янкі Журбы — «Заранкі» — выйшаў у 1924 годзе. У пасляваенныя гады Дзяржаўнае выдавецтва БССР выпусціла некалькі кніг паэта — аднатомнікі выбраных твораў, зборнікі новых вершаў, кнігі для дзяцей.

ВЕСТКІ з БССР

Пашыраецца сыравінная база

Мінеральна - сыравінная база Савецкай Беларусі няўхільна пашыраецца. Гэтаму ў першую чаргу садзейнічае выяўленне новых багаццяў у нетрах беларускай зямлі.

Вядома, што разведаныя запасы калійных солей Старобінскага (Салігорскага) месцанараджэння настолькі вялікія, што іх хопіць для забеспячэння сыравінай дзесятка калійных камбінатаў роўных па магутнасці будуючамуся салігорскаму. Вытворчасць мінеральных угнаенняў на Салігорскім камбінаце дае магчымасць забеспячэння імі не толькі патрэбы сваёй рэспублікі, але і дастаўляць іх у суседнія эканамічныя раёны краіны.

На базе спажыўнай солі Старобінскага і Давыдаўскага месцанараджэнняў намячаецца пабудаваць Беларускі хімічны камбінат.

Разведана таксама багатае Жытковіцкае месцанараджэнне гранітаў. Новае месцанараджэнне высакаякасных кварцавых пяскоў, адкрытае ў пасёлку Леніна Гомельскай вобласці, дасць магчымасць значна павялічыць забеспячэнне сыравінай шкляную прамысловасць, адкрые перспектывы пераўтварэння Беларусі ў найважнейшы цэнтр вытворчасці розных і каштоўных вырабаў са шкла.

Працы, якія цяпер праводзяцца ў Беларусі па пошуках і разведцы нафты, газу, жалезнай руды і іншых карысных выкапняў, яшчэ больш пашыраць мінеральна - сыравінную базу рэспублікі, з'яўляецца важнай прадпасылкай далейшага развіцця вытворчых сіл Савецкай Беларусі.

На здымку передавыя шахцёры Салігорскага калійнага камбіната (злева направа): брыгадзір Генадзій Карабаеў, праходчыкі Мікалай Чуракоў і Мікалай Цішчанка перад спускам у шахту.

НА ПЕРАДАВОЙ ЖЫЦЦЯ

ЛЮДЗІ 20-ГОДДЗЯ

(Працяг са стар. 1)

Бо ніхто іншы столькі не клапоціцца аб справах сваёй і суседніх вёсак, як Павел Храноўскі. Не раз яму прыходзілася з'ездзіць у Беласток, каб у Азяблах была 4-класная школа, каб загаспадараваць пакінутыя землі, каб меліяраваць пашы і сенажаці. На сесіях ГРН ён заўсёды актыўны, заўсёды дапамагае вырашаць тыя ці іншыя праблемы сваёй мясцовасці.

У прэзідыуме ГРН у Міхалове нам сказалі так: Павел Храноўскі часам залішне бароніць сялян, за многа дабіваецца праўды. Вычуваецца, што крыху недалюбліваюць яго ў прэзідыуме. Праз некалькі гадзін мы ў Азяблах, у хаце старога раднага. Застаем яго над газетамі. Хутка ў нас завязваецца гутарка аб вясковых справах.

— На нашых сенажацях, — гаворыць Павел Храноўскі, — пракапалі меліярацыйны роў. Пакуль што нічога ён не дае, таму што сенажаці немеліяраваныя і незагаспадараваныя. А ўжо прыслалі плаціць кожнаму гаспадару па 1300 зл. Гэта ж няправільна. Меліярацыя не праведзена, ураджаі сена не павысіліся. Надаеў я ўсім у ГРН у Міхалове і ў ПРН у Беластоку, але дабіўся анулявання гэтых несправядлівых аплат для нашых сялян.

5.

Павел Храноўскі быў арганізатарам партыйнай ячэйкі ў сваёй мясцовасці. Ад пачатку народнай улады да нядаўна быў сакратаром партыйнай арганізацыі, якая ўвесь час была палітычным кіраўніком сваёй вёскі. Паўлу Храноўскаму мінула ўжо 70 год. Цяжкавата яму выконваць два грамадскія абавязкі — сакратара ПОП і раднага. Месяц таму назад партыйную арганізацыю ўзначаліў яго выхаванак, прыбраны сын Юры Храноўскі.

6.

Прыемна гутарыцца з Паўлам Храноўскім. Цікавая ў яго біяграфія. У час рэвалюцыі ў Расіі ён абараняў маладую савецкую ўладу, пачаткова як салдат, а пасля як працаўнік Чрэзвычайнай Камісіі (ЧК). У час санацыйнай Польшчы праследвала яго паліцыя. Пры нямецкай акупацыі аказваў падтрымку партызанам. А ў першыя гады народнай улады ўмацоўваў яе на Беласточчыне. Зараз ён і далей з'яўляецца актыўным будаўніком лепшага заўтра ў нашай краіне.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

ПАЭЗІЯ, ВЫКАВАНАЯ ЗМАГАННЕМ

26 студзеня спаўняецца 50 год з дня нараджэння вядомага беларускага паэта Валянціна Таўлая. Яго творчасць складае неад'емную частку паэтычнага летапісу гераічнай барацьбы беларусаў за свае сацыяльныя і нацыянальныя правы ў былой Заходняй Беларусі. Сам актыўны ўдзельнік гэтай барацьбы, Валянцін Таўлай спазнаў суровы вопыт мінулых год, спазнаў шлях змагара - рэвалюцыянера. Давялося паэту не раз дзяліць лёс сваіх сяброў, такіх як і ён палітзняволеных дэфензівы. Гэтыя цяжкія выпрабаванні выхоўвалі Таўлая на стойкага, вынослівага чалавека. Такім ён з'яўляўся і ў паэзіі, з якой выступіў у канцы 20-х гадоў.

Творчы набытак В. Таўлая багаты высокамастацкімі вершамі і паэмамі. Спалучае іх адна агульная рыса — непахісная вера ў перамогу справы, за якую змагалася маладое пакаленне беларускіх камунараў. Можа найвыразней аб гэтым сведчыць верш «Думы непакорныя», дзе аўтар заяўляе не толькі аб сваёй самаадданасці ў барацьбе, але і разам з тым аб сіле паэзіі, якой служыў:

Мне не шкада жыцця,
хоць недажыта,
недапяяных песень
толькі жаль,
бо песні звонкія, што ў
сэрцы спяць, як пліты,
сваім запалам рэжуць
без нажа.

Да лепшых паэм В. Таўлая належаць «Песня пра сухар» і «Таварыш». І тут паэт ва ўвесь голас гаворыць аб сваёй і сваіх сяброў па барацьбе непакорнасці.

1939 год сустракае В. Таўлай у гродзенскай турме. Наступае ўз'яднанне Заходняй Беларусі ў адзіную беларускую дзяржаву. Гэтая гістарычная падзея выклікае ў паэта сільны прыліў паэтычных сіл, параджае новыя хвалюючыя тэмы. Аднак і зараз не забывае ён мінулых год, якім аддае частку таленту. У гады вайны бачым В. Таўлая ў партызанскім стане, у зменены умовах, дзе часцей даводзілася трымаць зброю, чымсці пяро. Жыццёвыя нягоды сур'ёзна надарвалі арганізм беларускага паэта, які неўзабаве пасля перамогі над гітлераўскай Германіяй — у пачатку 1947 года — памірае. З пякучым горам развітваецца з ім народ. І сёння, гартаючы старонкі паэтычных зборнікаў Валянціна Таўлая, ізноў адчуваем яго поруч сябе. У іх жа ж б'ецца сэрца паэта, прымножанае біццём сэрцаў удзячных яму за ўсё нашчадкаў.

М. Канапацкі

Выдавецкія навінкі

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР на год 1964

„Беларускі каляндар" на 1964 год

Нядаўна выйшаў з друку «Беларускі каляндар» на 1964 год. Налічвае ён 152 старонкі. Адкрываецца каляндар вершам Віктара Шведа «Бацькоўскі парог». У каляндарнай частцы ёсць праваслаўныя і каталіцкія святы. Тут можна знайсці матэрыялы з IV-га З'езда БГКТ, матэрыялы з праблем сужыцця польскага і беларускага насельніцтва, артыкулы на гаспадарчыя тэмы, карысныя парады і г.д. Шмат ёсць гумару, сатыры і здымак. Асобны раздзел — літаратурная частка.

Каляндар каштуе 6 зл. З перасылкай 7.20 зл. Набыць яго можна ў ГП БГКТ у Беластоку, вул. Варшаўская 11, у рэдакцыі «Ніва» і ва ўсіх аддзелах Беларускага таварыства.

Энцыклапедыя ведаў аб Беласточчыне

Зацікаўленыя гаспадарчымі праблемамі Беласточчыны атрымалі як навагодні падарунак цікавую публікацыю — статыстычны гадавік Беластоцкага ваяводства за 1963 год. Гэта цэлая энцыклапедыя эканамічных ведаў аб нашым ваяводстве. У гадавіку ёсць інфармацыі аб дэмаграфіі, аб найважнейшых справах беластоцкай прамысловасці, сельскай гаспадаркі, будаўніцтва і ўсіх іншых галін гаспадаркі. Статыстычны матэрыял у выглядзе лікаў у гадавіку ілюструе не толькі актуальнае становішча гаспадаркі ваяводства, але і прадстаўляе гаспадарку дынамічна. Такое дынамічнае прадстаўленне рэгіянальнай гаспадаркі, г. зн. у разрэзе некалькіх мінуўшых гадоў, трэба трактаваць як метадычнае дасягненне рэдакцыйнай калегіі. Аўтару гэтага артыкула давялося ў Галоўным Статыстычным Упраўленні пазнаёміцца са статыстычнымі гадавікамі іншых ваяводстваў. І з прыемнасцю можна сказаць, што статыстычны гадавік Беластоцкага ваяводства ў параўнанні з падобнымі выданнямі іншых ваяводстваў з'яўляецца з некалькіх пунктаў гледжання асаблівай пазіцыяй, заключаючай у сабе метадычна ўпарадкаваны і вельмі багаты статыстычны матэрыял.

Увесь гадавік размяшчаецца на 29 друкарскіх лістах. Гэта сведчыць аб той велізарнай працы, якую ўклалі ў яго працаўнікі Ваяводскага статыстычнага ўпраўлення і рэдакцыйная калегія. Акрамя таго ў гадавіку наглядаем паглыбленне метадаў падачы статыстычных даных у разрэзе павета. Таму публікацыя дазваляе тэрытарыяльна ўявіць сабе гаспадарчую структуру ваяводства і гаспадаркі паветаў на фоне гаспадаркі ваяводства.

Ва ўсіх статыстычных гадавіках (выйшла іх ужо 5) рэдакцыйныя калегіі паслядоўна рэалізуюць прынцып дынаміч-

(Працяг на стар. 7)

Школа ў Ляшуках, Гайнаўскі павет. фота М. Хмялеўскі

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

ЗЯЛЁНЫ КАНВЕЕР

Дзіўная справа: гаспадар мае свае занядбаныя зялёныя ўгоддзі, а арэндуе ў суседа, сее мала кармавых раслін, а ўсё шукае, каб купіць атрубы і дробленае зерне, купляе кармавыя буракі ці рэпу і зусім не дбае аб закладанні сіласу. Усё гэта выглядае так, быццам яму зусім непатрэбны быў заробак, што ён гэтага не разумее, што не ўмее калькуляваць.

Элементарныя асновы сельскагаспадарчай эканомікі гавораць, што найдаражэй каштуе нам малако тады, калі кормім кароў пераважна ўласнымі кармамі. Справа ў тым, каб як найбольш выкарыстоўваць зялёныя кармы — найтаннейшыя і паўнавартасныя.

Таму і на занятках па сельгаспадрыхтоўцы звяртаецца асаблівая ўвага на кармавую гаспадарку. Гаворыцца аб поўным выкарыстанні зялёных кармоў, г. значыць, аб правільнай арганізацыі зялёнага канвеера.

Ва ўмовах нашага ваяводства, дзе зялёныя ўгоддзі складаюць 1/3 плошчы, зялёны канвеер мае акрэслены пералік раслін. На першым месцы стаяць лугі і пашы, якія даюць шмат зялёнага корму на працягу ўсяго летняга сезона. Аднак вопытныя сяляне ведаюць, што найлепшая трава бывае ў нас ад палавіны мая да палавіны ліпеня. Пазней жывёлу трэба дакармліваць — найлепш зялёнкай з палявых раслін. Напрыклад, у адной з лепшых у краіне жывёлагадоўчых ферм у Элку дакармліваць пачынаюць ужо на трэці месяц, як жывёла выходзіць у поле. Якраз гэта (а мала хто робіць так) садзейнічае высокім надоям малака — да 5000 літраў ад адной каровы.

Састаўныя часткі зялёнага канвеера на розных глебах могуць быць розныя. На добрых глебах сеем канюшыну (у форме падсеваў) і канюшынавыя мяшанкі. На пясчаных глебах, а такіх у нас найбольш, падсяваем сэрадэлю, кармавы лубін, белы доннік (nostrzyk). Другая група — гэта паіржышчавыя расліны. На Беласточчыне найчасцей гаворым аб рэпе. У паўднёвых раёнах можна высяваць кармавы лубін, яравую віку або мяшанкі; з азімых — галоўным чынам віку з жытам.

Самастойнага высеву вясной заслугоўвае на Беласточчыне люцэрна. Яна дае 3—4 пакосы вельмі добрага зялёнага корму з вялікай колькасцю бялкоў і мінеральных солей.

Падсумоўваючы, можна ўстанавіць чарговасць раслін, уваходзячых у зялёны канвеер: пырнік, рапак, кармавое жыта, азімая віка з жытам, люцэрна, яравыя кармавыя мяшанкі, мяшанкі са струкавых, трава, зялёнкі з кукурузы, сланечніка, лубіну, сэрадэлі, наступныя пакосы люцэрны, травы і канюшыны, адпадкі з прапашных культур і кармавая капуста.

М. СУХАЖЭБРСКІ

ПАСЯДЖЭННЕ БЕЛАСТОЦКАГА НАВУКОВАГА ТАВАРЫСТВА

10 студзеня г.г. адбылося навуковае пасяджэнне Камісіі па навейшай гісторыі БНТ. З дакладам выступіў дацэнт Д. Файнгаўз, які абмеркаваў уплыў галіцыйскіх падзей 1846 г. у Беларусі і Літве. Як вядома, у гэты час выбухла паўстанне сялян у Галіцыі, накіраванае супроць памешчыкаў, якое ў гісторыі выступае пад назвай «галіцыйскай разні». У дакладзе шырока гаварылася аб водгуллі гэтай «разні» на беларускіх і літоўскіх землях, а таксама на Беласточчыне, асабліва ў беластоцкім павеце. Дацэнт Д. Файнгаўз пазнаёміў прысутных з дзейнасцю Юліяна Бакшанскага, які з'яўляўся аўтарам беларускай адозвы да сялян. Наогул даклад уносіць шмат новага, таму што дагэтуль амаль нідзе не гаварылася аб уплыве «галіцыйскай разні» на беларускае сялянства.

У другой частцы пасяджэння БНТ была зроблена шырэйшая інфармацыя аб матэрыялах Ваяводскага і павятовых архіваў. Прысутныя даведаліся ў агульных абрысах аб новых набытках беластоцкага архіва, які нядаўна папоўніўся матэрыяламі, прысланымі з Гродна. М.К.

БГКТ

НОВЫ ПЛАН ПРАЦЫ

У палове студзеня адбылося пасяджэнне праўлення гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку. Праўленне разглядала план працы аддзела на бягучы год.

У новым плане асноўнае месца займае клубная праца. Гэта дэманстрацыя кінафільмаў, якія адбываюцца кожную суботу, гутаркі і даклады на актуальныя тэмы, вечарыны, сустрэчы з маладымі аўтарамі, конкурсы і другія формы працы ў святліцы пры вуліцы Варшаўскай 11.

Члены праўлення звярталі ўвагу на неабходнасць пашырэння форм працы з наймалодшымі бывальцамі клуба. Музыкальныя курсы, якія вядзе аддзел, гэта яшчэ мала. У сувязі з гэтым вырашана звярнуцца ў ГП, каб стварыла магчымасць у святочныя дні дэманстраваць дзіцячыя кінафільмы.

На летні перыяд новы план прадбачвае краязнаўчыя экскурсіі для членаў БГКТ, арганізаваны адпачынак у святочныя дні.

З мэтай азнаямлення з жыццём літоўскай нацыянальнай меншасці прадбачваецца навязаць сувязь з літоўскім гуртком мастацкай самадзейнасці ў Відугерах, Сэйнэнскага павета.

У арганізацыйнай частцы пасяджэння праўленне вывела са свайго складу Веру Кавальчук, якая не выказвала актыўнасці ў працы, а на яе месца паклікала Івана Філіпіка.

НАВАГОДНЯЯ ЁЛКА

12 студзеня гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку наладзіў навагоднюю ёлку для дзяцей членаў БГКТ, жыхароў Беластока. На ёлку сабралася больш 100 дзяцей. Яны паглядзелі дзіцячыя кінафільмы, а пасля расказвалі вершыкі і спявалі дзеду Марозу. Малышы весела правялі вечар пры ёлцы, а ў заключэнні ад дзеда Мароза кожны з іх атрымаў падарунак. (вб)

ГАЙНАЎСКІ БЮДЖЭТ НА 1964 ГОД

Бюджэт Гайнаўскага павета на 1964 год, як расходы, так і даходы, замыкаецца сумай 81.629.000 зл.

На капіталаўкладанні рад нарадовых прызначана 26.568 тыс. зл., на асвету і культуру — 18.598 тыс. зл., на ахову здароўя — 14.623 тыс. зл. і на фінансаванне прадпрыемстваў, падлягаючых радам нарадовым — 11.223 тыс. зл.

Даходы паступяць з гаспадарчых прадпрыемстваў, пунктаў сацыяльна - культурных паслуг і з ваяводскага бюджэту жыллёвага будаўніцтва.

На сельскую гаспадарку прызначаецца 9.410 тыс зл., а за астатнія грошы будуць пабудаваны агранамоўкі ў Кляшчэлях і Новаберазове. Далей будуць пашырацца ПОМ-ы ў Нарве і Кляшчэлях.

На будову школ у 1964 годзе прызначана 2983 тыс. злотых, з чаго на заканчэнне будовы школ ў Кляшчэлях — 1418 тыс. зл. (поўны кошт будовы 3 млн. зл.) і Гарадчыне (поўны кошт 1650 тыс. зл). Пачнецца будова школы ў Адрынках (поўны кошт 1500 тыс. зл.), якая павінна быць закончана да 1965 года.

На будову пунктаў аховы здароўя прызначана 1335 тыс. злотых. Будуць пабудаваны пункты аховы здароўя ў Чыжах і Кляшчэлях, будзе закончана пашырэнне павятовай бальніцы ў Гайнаўцы.

На павелічэнне колькасці машын і іх тэхнічнай базы на дарожны транспарт прыдзелена 1505 тыс. зл.

Найбольшая сума — 12.657 тыс. зл. — прызначана на камунальную гаспадарку ў 1964 годзе. З гэтай сумы 11.957 тыс. зл. атрымае жыллёвае будаўніцтва рад нарадовых, што дазволіць пабудаваць 120 кватэр (284 пакоі) з агульнай плошчай 4542 м². У 1964 годзе будзе падрыхтавана тэхнічная дакументацыя пашырэння вадаправоднай сеткі ў Гайнаўцы. Апрача гэтага 1228 тыс. зл. укладзе ў будаўніцтва спулдзельня жыллёвага будаўніцтва.

250 тыс. зл. прызначаецца на мадэрнізацыю млыноў, якія знаходзяцца пад апекай рад нарадовых.

На Гайнаўскай фабрыцы драўніннага промыслу плануецца пабудаваць катлоўню, цэхі лесапільных рам, пашырыць склад сыравіны на суму 14.020 тыс. зл. На фабрыцы сухой дэстыляцыі драўніны за 4500 тыс. злотых будзе пабудавана хімічная лабараторыя, механічная майстэрня і інш. Гайнаўскі завод лясных машын прызначыў 3167 тыс. зл. на павелічэнне гаражаў і ўнутрызаводскіх дарог і на заканчэнне жыллёвага дома.

ПСС у Гайнаўцы прызначае 500 тыс. зл. на заканчэнне будовы мясного завода ў Гайнаўцы, а ПЗГС «Самапомоц хлопска» пачне будову склада машын і сельгаспрылад у Гайнаўцы за суму 1868 тыс. зл. і аўтаматычных пякарняў у Нарве і Белавежы. Акружная малочная спулдзельня прызначае 309 тыс. зл. на закуп сродкаў транспарту.

Толькі капітальныя рамонты ў 1964 годзе паглынуць 3045 тыс. зл. Капітальны рамонт будзе зроблены ў школах ў Соцах, Махнатым, Барысаўцы, Ласінцы і дзіцячым садзе ў Нарве, а таксама ў туберкулёзным аддзяленні павятовай бальніцы і ў Гайнаўскай парадні. 110 тыс. зл. прызначаецца на капітальны рамонт машын дарожнай службы, 65 тыс. зл. выдзелены на рамонты трох млыноў, якія знаходзяцца пад апекай рад нарадовых.

Ю. КОЗАК
Гайнаўка

ПРАЦА ДЛЯ КАРЫСЦІ

Некаторыя тэатральныя гурткі Гайнаўскага павета вядуць уласную і рацыянальную палітыку грашыма. Заробленыя выступленнямі грошы складаюць на кніжачку ПКО ці СОП, а потым, калі сума ўжо адпаведна вялікая, выдаюць яе на... тэлевізар, рэквізіты, патрэбныя для пастановак і г.д. Разумна гэта, няма што казаць. Да такіх гурткоў належаць Скупава, Кленікі, Барысаўка. (вл)

ВАЛОДЗЯ

Каб гурток БГКТ на вёсцы добра працаваў, каб разгортваў мастацкую самадзейнасць, неабходны людзі, неабходны актыў, здольны заахвочваць моладзь да тых ці іншых мерапрыемстваў. Вось да такіх актывістаў гуртка БГКТ у Піражках (Сакольшчына) залічваецца Валодзя Алекша. Ён заўсёды ўдзельнічае ў мастацкай самадзейнасці. Часта яго можна бачыць на сцэне як саліста. Асабліва прыгожа ён спявае разам са сваёй сястрой Людай.

Валодзя Алекша вучыцца на механіка ў ПОМ-е ў Бухвалове. Ён штодзень даязджае туды ПКС-ам. У Бухвалове ён таксама належыць да лепшых вучняў. (мх)

Народныя вытворцы

БАГАЦЕЕМ ТАННЫМ КОШТАМ

*

Халупніцтва (з польскага: халупа — хата, зн., хатняя вясковая вытворчасць) і народная вытворчасць на нашых беластоцкіх вёсках вырастаюць у асобную галіну прамысловасці, стаюцца эканамічным фактарам росту вёскі. Прамысловасць гэта асаблівая. Не бачым тут фабрык, машын. Наадварот, у рух ідуць старадаўнія кроосны. Тым не менш аказваецца, што тканне матаў, выплятанне карабкоў і кашоў, ляпенне гаршкоў дае вялікую карысць і тым, хто гэтым займаецца, і дзяржаве.

І яшчэ аказваецца, што ўспомненыя вырабы — гэта дасягненне Беласточчыны. Хутчэй Падляшша. Беласточчына славіцца ў краіне і за граніцай дзякуючы перад усім беларускім вёскам. Спляценне беларускай традыцыі ў народнай вытворчасці з сучаснымі патрэбамі і густамі дае добрыя вынікі. Танным коштам узбагачаемся. Сыравіна, з якой робяцца ўсе гэтыя вырабы (салома, лаза, гліна), па сутнасці не каштуе, не трэба яе прывозіць з заграніцы, а гатовыя рэчы вывозіць можам і вывозім усё больш. Каб лепш пазнаёміцца з пытаннем народнай вытворчасці, рэдакцыя звярнулася да Spółdzielczego Zrzeszenia Chałupników i Wytwórców Lu-

Хоць за 1959—1963 гады ў ваяводстве іх адбылося сто, на паасобныя паветы прыпадае вельмі нямнога. Некаторыя мудрэйшыя паветы, як Ломжынскі, Высока - Мазавецкі, Лапскі, Элцкі, забралі значную частку. Не іншыя, у тым ліку і Гайнаўскі, Бельскі, Сакольскі, прыпадае да 10-ці, мо' 1—2 больш.

Школы здароўя ў праграме маюць асноўныя веды з галіны здароўя і прафілактыкі, прызначаны для вёскі і павінны ахапіць усіх, па крайняй меры ўсю моладзь (школы вядзе ЗМВ). Дзіўным часам выдаецца аднак, што паветы з беларускім насельніцтвам абавязкова плятуцца ззаду, нават у выпадку, калі варта выкарыстаць тое, што ім даецца (выкладчыкаў, якія вядуць школы, аплачвае ЗМВ).

Школы здароўя вядуць найчасцей лекары, фельчары. У апошнім годзе моцна ўключыліся ў гэтую акцыю студэнты старэйшых курсаў Беластоцкай Медыцынскай Акадэміі. Каля 50 студэнтаў у 1963 г. працавала ў школах здароўя на вёсках і, паводле ацэнкі, добра гэта рабілі. Да такіх перадавых належыць Уладзіслаў Станішэўскі, Лонгін Тройга, Рышард Мілейскі. На Беластоцкай АМ працуе вялікі (300 членаў) гурток ЗМВ. Гэта людзі, якія ўжо самай сваёй прыналежнасцю да вясковай маладзёжнай арганізацыі выказваюць ахвоту служыць і працаваць для вёскі. Гэты гурток з'яўляецца сувязным паміж студэнтамі і вёскай, м. інш. і ў школах здароўя.

Існуе становішча, што грамадскія лекары ненележна ўключаюцца ў школы здароўя. Таму варта назваць тых, хто старанна працуе. Некалькі прозвішчаў мы сабе запішам: Радаслаў Панікарчык з Аўгустова (горада) Уладзіслаў Пшылажынскі з вёскі Багнюкі ў Беластоцкім павеце, Станіслава Бэрто з Дабрыводаў у Гайнаўскім павеце, Люцыян Мэндрык з Мілейчыц у Сямяціцкім павеце. Такія прозвішчы хацелася б пісаць доўга.

У канцы, як цікаўнасць: першая школа здароўя ў нас, як эксперыментальная, была арганізавана ў вёсцы Храбалы ў Бельскім павеце. Здала экзамен добра. У выніку там узнік гурток ПЦК з багатай аптэчкай, падараванай Павятовым праўленнем ПЦК. Адно і другое існуе і дагэтуль.

вл

Планы Ваяводскага праўлення ТППР у 1964 годзе

У 1964 годзе спраўляем наш знамянальны юбілей — 20-годдзе з дня заснавання Польскай Народнай Рэспублікі. З гэтага выпадку паасобныя арганізацыі і ўстановы Беластоцкага ваяводства намячаюць шырокі план мерапрыемстваў і ўрачыстасцей, якія б належна ўвекавечылі гэтую падзею. Вельмі цікава выглядаюць тут намеры Ваяводскага праўлення ТППР. З імі мы і хочам пазнаёміць чытачоў «Нівы».

Сёлета мы павінны яшчэ глыбей уявіць сабе вялікае гістарычнае значэнне перамогі Савецкага Саюза над фашысцкай Германіяй. З гэтай жа перамогі нарадзілася Народная Польшча — краіна новага грамадска - палітычнага складу, неад'емная частка вялікага сацыялістычнага лагера дзяржаў і народаў. Ваяводскае праўленне ТППР якраз і ўлічвае ў сваёй сёлеташняй дзейнасці папулярызацыю ў грамадстве такіх пытанняў, як роля Савецкага Саюза і яго ўзброеных сіл у разгроме гітлераўскай Германіі і вызваленні польскага народа, значэнне польска-савецкага, супрацоўніцтва ў палітычнай, гаспадарчай і навукова - тэхнічнай дзялянках, а таксама роля Савецкай Арміі ў вызваленні нашага ваяводства. Гэтаму апошняму пытанню будзе прысвечана зрэшты спецыяльная навуковая сесія.

У 1964 годзе Ваяводскае праўленне ТППР разгорне яшчэ больш інтэнсіўна працу па азнаямленню польскага грамадства з апошнімі дасягненнямі СССР у галіне міжнароднай палітыкі і ва ўнутраным жыцці краіны. Асабліва будуць адзначацца энергічныя захады Савецкага Саюза вакол пытання поўнага разбраення, прапановы аб заключэнні мірнага трактату з Германіяй, а таксама роля СССР і ўсяго сацыялістычнага лагера ў нацыянальна - вызваленчай барацьбе народаў супроць каланіяльнай і неакаланіяльнай сістэм. У 1964 годзе шмат увагі будзе ўдзелена папулярызацыі дасягненняў самага блізкага суседа — Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, якая сёлета адзначае 45-годдзе дзяржаўнай незалежнасці. Восенню гэтага года ў цэлым ваяводстве адбудуцца цікавыя мерапрыемствы па адзначэнню 20-годдзя заснавання на Беласточчыне ТППР. Конкурсы на найлепшае выкананне савецкай песні, дэкламатарскі агульнапольскі п.з. «Польская і савецкая паэзія дружбы і брацтва» (яго фінал адбудзецца ў маі ў Кашаліне), выстаўкі, гутаркі, сустрэчы з савецкімі дзеячамі культуры — вось далёка н поўны пералік мерапрыемстваў у 1964 годзе.

Іх агульная мэта — паказаць грамадскасці нашай краіны багацце і разнастайнасць жыцця ўсходняга суседа — Савецкага Саюза, а разам з тым адзначыць яго вялікую місію ў гісторыі нашага часу, прынёсшаму нам новы дзяржаўны лад, якому спаўняецца сёлета 20 год

(мк)

(Працяг са стар. 1)

Такім чынам, шырокая магчымасць карыстання радыё, тэлебачаннем, кіно, тэатрам, выстаўкамі і г.д. дае ўзрост культурных зацікаўленняў, фарміраванне ўсё большых патрэб і ахвоты ўдзельнічаць у мастацтве. Гэты ўдзел розніцца ад пасіўнага ўспрымання мастацтва так, як балельшчык спорту ад спартсмена. Мабыць, ніхто не згодзіцца замяніць спартыўныя пляцоўкі, плывальныя басейны ці нават патрэбу руху на крэсла перад тэлевізарам, калі надаецца спартыўная сустрэча.

Такія мае думкі аб тым, ці «старэецца» аматарскі рух.

Вядома, змяняюцца функцыі аматарскіх калектываў. Гэтая намесная функцыя ўступае месца свядомай ахвоце ўдзелу ў мастацтве. Мэта аматарскага руху — асабісты кантакт з мастацтвам, прыемнасць ігры на інструментах ці на сцэне, прыемнасць рэзаць па дрэву ці маляваць, моцнае жаданне пазнаць думкі аўтара і перадаць іх іншым. Такога роду «высакародны дылетантызм» з'яўляецца культуратворчым рухам і поўнасцю заслугоўвае на прызнанне і дапамогу. Таму і наша ўстанова вельмі зацікаўлена на развіццём аматарскага руху, яго ўзроўнем, стараецца адвесці ад яго ўсё тое, што яму перашкаджае, што адсоўвае яго ад патрэбнай ролі. А аматарам пагражае не адна небяспека. Вось хоць бы свайго роду карыслівасць. Маю на ўвазе заплату ў розных выглядах аматарам за «страчаны час». Хіба не трэба дадаваць, што аматар, г. зн. любіцель, з'яўляецца такім толькі да той пары, пакуль служыць мастацтву сапраўды бескарысліва, з унутранай патрэбы. Апрача гэтага аматарскаму руху пагражае дрэнны рэпертуар (выцягнуты з запыленых шуфляд, без асаблівых прэтэнзій). На ўзровень і змест аматарскага руху ўплывае пастава і падрыхтоўка яго інструктараў і кіраўнікоў. Чым лепш мы выведзем аматарскі рух з глухіх закуткаў, небяспечных рыфаў, тым большым будзе яго ўдзел у культурным развіцці асяроддзя.

— Што Вы думаеце аб рэпертуары калектываў нацыянальных меншасцей?

— Фестываль аматарскіх тэатральных калектываў нацыянальных меншасцей паказаў, што ў большасці выпадкаў калектывы бяруцца за класічны рэпертуар. Даволі часта здараецца, што пастаўленыя п'есы

ЦІ „СТАРЭЕЦЦА" АМАТАРСКІ РУХ

не маюць асаблівай мастацкай і выхаваўчай вартасці. А сучасны рэпертуар ставіцца даволі рэдка. Тое ж самае можна сказаць і аб беларускіх аматарскіх тэатральных калектывах. Тэматыка пастаўленых імі п'ес найчасцей не адлюстроўвае сучаснага жыцця, а канфлікты ў п'есе не закранаюць нашай рэчаіснасці. Шмат у гэтым можа дапамагчы «Ніва» — рэцэнзіямі, інспірацыямі, азнаямленнем кіраўнікоў калектываў з вартаснымі п'есамі.

Класіка адыгрывае сур'ёзную выхаваўчую ролю, але не можна абмяжоўвацца толькі да таго тыпу рэпертуару. Трэба ўводзіць багатыя паўнавартасныя з выхаваўчага і мастацкага пункту гледжання сучасныя п'есы, як беларускія, польскія, так і іншых народаў. Дапамогай у гэтым могуць быць два часопісы, якія выходзяць раз у месяц, — «Культура і Ты» і «Тэатр Людовы», а таксама рэпертуарныя выданні Цэнтральнай Парадні аматарскага мастацкага руху (Варшава, вул. Сенаторска 13(14). Думаю, што значна больш у гэтай справе можа дапамагчы Ваяводскі Дом культуры ў Беластоку і павятовыя дамы культуры, не гаворачы ўжо аб ролі Беларускага грамадска - культурнага таварыства і яго актыву.

— Усім вядома, што святліц у нас мала, а школы ёсць у кожнай вёсцы. Ці ў сувязі з гэтым існуючыя законы не з'яўляюцца вельмі штыўнымі, калі зойдзе гутарка аб выкарыстанні школьных будынкаў аматарскім рухам?

— Ужо каля трох гадоў у краіне рэалізуецца праграма абапірання культурна - асветнай дзейнасці асяроддзя на школу ў тых мясцовасцях, дзе няма іншых культурных установаў. Гэта праграма, названая ў скарачэнні «акцыя-школа», ужо даволі шырока вядома. Рэалізуецца ўжо ў 100 паветах і 1500 школах. Застаецца толькі пажадаць жыхарам беластоцкіх вёсак, каб выкарысталі гэты добры вопыт. Ніякіх забарон у гэтым няма. У гэтай справе ў бліжэйшы час выйдзе адпаведнае ўказанне ад Міністра асветы і Міністра культуры і мастацтва. Вядома, не кожная школа мае адпаведныя памяшкальныя ўмовы для шырокага развіцця культурна - асветнай працы з дарослымі. Аднак пры ўстаноўленым раскладзе працы і канкрэтным зацікаўленні грамадства шмат можна зрабіць нават у найбольш сціплых умовах.

dowych у Беластоку. Нашы размоўцы: **Гэлена Завадская** — прэзэс і **Віктар Саўчэнка** — тэхнічны і гандлёвы кіраўнік прадпрыемства.

— Як даўно існуе прадпрыемства?

— Аб'яднанне ў самастойнай форме было арганізавана ў 1962 годзе як першае, эксперыментальнае прадпрыемства ў краіне. Пакуль што яно адзінае. Патранат над ім мае сам віцэ-прэм'ер Эўгеніюш Шыр. Ужо сам гэты факт надае яму ранг агульнадзяржаўнай установы.

— Чаму якраз у Беластоку было арганізавана прадпрыемства?

— На гэта склалася некалькі момантаў: існавала група людзей, якія займаліся вырабамі, была сыравіна і лішнія людзі на вёсцы, якія не маюць зямлі, не маюць крыніц даходу. Якраз такіх імена людзей мы хочам гуртаваць вакол аб'яднання. Такім чынам ліквідуем у

поўным сэнсе беспрацоўе на вёсцы, ствараем эканамічныя штуршкі для росту дабрабыту ваяводства.

— Падыход гэты здаецца прадуманым. Але каб рэалізаваць такую пастанову, патрэбны нейкія арганізацыйныя рамкі. Як яны выглядаюць?

— Кожны, хто хоча стаць членам аб'яднання складае прошбу і абавязкова далучае пасведчанне з ГРН аб дахадаласці гаспадаркі і сямейным стане. Гаспадароў «поўнай губы» мы не прымаем. Хочам мець справу з людзьмі, якія запэўняць нам нармальны цыкл працы і пастаянную дастаўку. Гэта вельмі для нас важна. Нашы пакупнікі, асабліва заграныя, чакаць не хочуць і не будуць. А гаспадар, які мае больш зямлі, працаваць для нас можа толькі зімой, бо летам у яго гаспадарка. Пры тым і заробак у нас ён трактуе як дадатковы, а не асноўны. Кожны прыняты бывае год кандыдатам, а потым членам аб'яднання. Кожны член аб'яднання плаціць 100 зл. у месяц і абавязаны кожны месяц сістэматычна дастаўляць нам вырабы на суму 2.500 зл.

— Вы ўспомнілі аб заграпічных пакупніках. Цікава было б крыху больш аб гэтым пачуць.

— Кантакты з заграніцай развіваюцца добра. Існуем 2 гады, а ў 1963 годзе наш экспарт дасягнуў 2 мільёны злотых. Гэта галоўным чынам розныя плеценыя каробкі, за якія найбольш хапаецца заграніца, маты, гаршкі.

— Хто купляе?

— Англія, Бельгія, Данія, ФРГ, Швецыя, ЗША, Францыя, Італія, Фінляндыя, Нарвегія, Аўстрыя.

— Колькі членаў ужо налічвае аб'яднанне?

— 233 члены, 750 кандыдатаў, ды яшчэ 150 народных вытворцаў.

— Просім вытлумачыць розніцу паміж народнымі вытворцамі і іншымі членамі.

— Народныя вытворцы — гэта тыя, хто падыходзіць да сваёй працы, так сказаць, творча, стварае новыя ўзоры, новыя тыпы, мае ўласныя творчыя задумы і рэалізуе іх. Іншыя працуюць па вядомых узорах, проста выконваюць вядомую працу. Народныя вытворцы вельмі цэняцца і варты шырокай папулярызацыі.

— Ці можаце назваць некалькі прозвішчаў?

— Па выплётах — Кузьма Дземянюк з Кленік,

Мікалай Казачук з Рэдут. Па ткацтве матаў — Анна Камар з Кошкаў. Па ткацтве дываноў — Аўрэлія Маеўская з Янова, Ядвіга Гіргілевіч са Страдунова. Па гаршках — Антон Крашэўскі з Чарновсі.

— Людзі з Гайнаўскага павета наракаюць, што далёка ездзіць да скупачнага пункта аж у Бельск. Ці не плануецца стварэнне падобнага пункта ў Гайнаўцы?

— Мы існуем 2 гады і не можам так адразу разбудоўваць адміністрацыю. Нашае заданне ствараць базы, дзе будзе гуртавацца некалькі паветаў. Тым не менш пункты будзем пашыраць таксама.

Размаўляла

ВЕРА ЛЕЎЧУК

БІЯГРАФІЯ СЛОВА

Людзі падлічылі адлегласць ад Зямлі да Сонца, велічыню Сонца, яго вагу, тэмпературу, нават устанавілі элементы, якія ўваходзяць у састаў Сонца. А вось чаму Сонца называецца сонцам, дагэтуль застаецца загадкай. Невядома паходжанне яшчэ многіх слоў і розных выразаў. Цяжка ўстанавіць паходжанне гэтых адзінак мовы таму, што большасць слоў узнікла не сёння і не ўчора, а сотні, нават тысячы гадоў таму назад. Многія з іх больш старажытныя, чым самыя старажытныя рэчы, якія захоўваюцца ў археалагічных музеях, бо тысячы гадоў назад нашы продкі карысталіся імі гэтак жа, як і мы. Як гаварыў рымскі паэт Гарацый, словы «больш трывалыя, чым бронза і старажытныя піраміды».

АДКУЛЬ ПАХОДЗЯЦЬ СЛОВЫ... ТАВАРЫШ

Утварылася гэта паўсюднае ў наш час слова, як гэта ні дзіўна на першы погляд, ад слова тавар, якое раней абазначала не зусім тое, што абазначае яно сёння. Таварам у старажытны час называўся абоз ці стан. Крыху пазней словам тавар пачалі называць статак і, нарэшце, усё тое, што здабыта абменам, торгам, а таксама заваявана ў ворага. Жывёлагадоўля, паляванне былі асноўным сродкам існавання тагачаснага чалавека. Адзінкай вымярэння ў час гандлю тады былі не грошы, а жывёла ці каштоўная шкура якога - небудзь звера. Вось чаму і абоз, і стан, і жывёла, і шкура звера называліся таварам.

А якое дачыненне мае да ўсяго гэтага слова таварыш? Справа ў тым, што адправіцца на торг з таварам у тыя даўнія часы было небяспечна. Таму людзі выязджалі ў далёкае падарожжа цэлым атрадам, з таварышамі. Вось адкуль і з'явілася слова таварыш, якое ў старажытнай мове абазначала папутчыка гандлёвага падарожжа. Гэтым словам затым пачаў называцца і член якой-небудзь арцелі, саўдзельнік нейкай справы, пачынання. Ад слова таварыства, якое спачатку таксама абазначала даволі вузкае паняцце: гандлёвае ці прамысловае прадпрыемства: кампанію. А зараз? Яно набыло вельмі шырокі сэнс. Але слова таварыш не адразу напоўнілася сучасным зместам, яму трэба было прайсці яшчэ доўгі шлях.

Уплыў на яго фарміраванне аказала і еўрапейскае слова «камарад», якое ў сваю чаргу ўтварылася з іспанскага «камарада», што літаральна значыць камерны, іншымі словамі — «салдат той жа камеры». Слова «камарад» увайшло ў салдацкую мову ўсёй Еўропы ўжо ў XVII стагоддзі.

Французская буржуазная рэвалюцыя канца XVII стагоддзя, ставячы задачу знішчэння феадальных правоў і прывілей, знішчыла пышныя назвы дваранскіх тытулаў і чыноў, такіх, напрыклад, як «ваша светласць», «ваша сіяцельства», «мансіньёр» і г.д., замяніўшы іх агульным словам грамадзянін, хаця ўжо ў той час прэтэндавала на свае правы вядомае сярод шырокіх мас дэмакратычнае слова «камарад» (таварыш).

ПІЯНЕР

Некалькі стагоддзяў назад гэта слова звязвалася з першымі перасяленцамі ў Паўночную Амерыку. Затым слова піянер пачало абазначаць наогул чалавека, які ўпершыню пранік у новую, невядомую краіну з некранутай прыродай, селіцца ў ёй і прыстасоўвае яе для культурнага жыцця.

Да пачатку XIX стагоддзя ў нас гэтым словам называлі яшчэ салдат ваенна-інжынерных войск. У французскай мове слова «піянер» абазначала таксама сапёра — чалавека, які пракладвае шлях сваім войскам.

Далей значэнне гэтага слова ўсё больш расшыралася і, нарэшце, пачало абазначаць чалавека, які пракладвае наогул новыя шляхі ў якой-небудзь галіне культуры, грамадскім жыцці.

А.А.

КАШТОЎНАЕ ВЫНАХОДСТВА ПОЛЬСКІХ ІНЖЫНЕРАЎ

Краны са штучных рэчываў

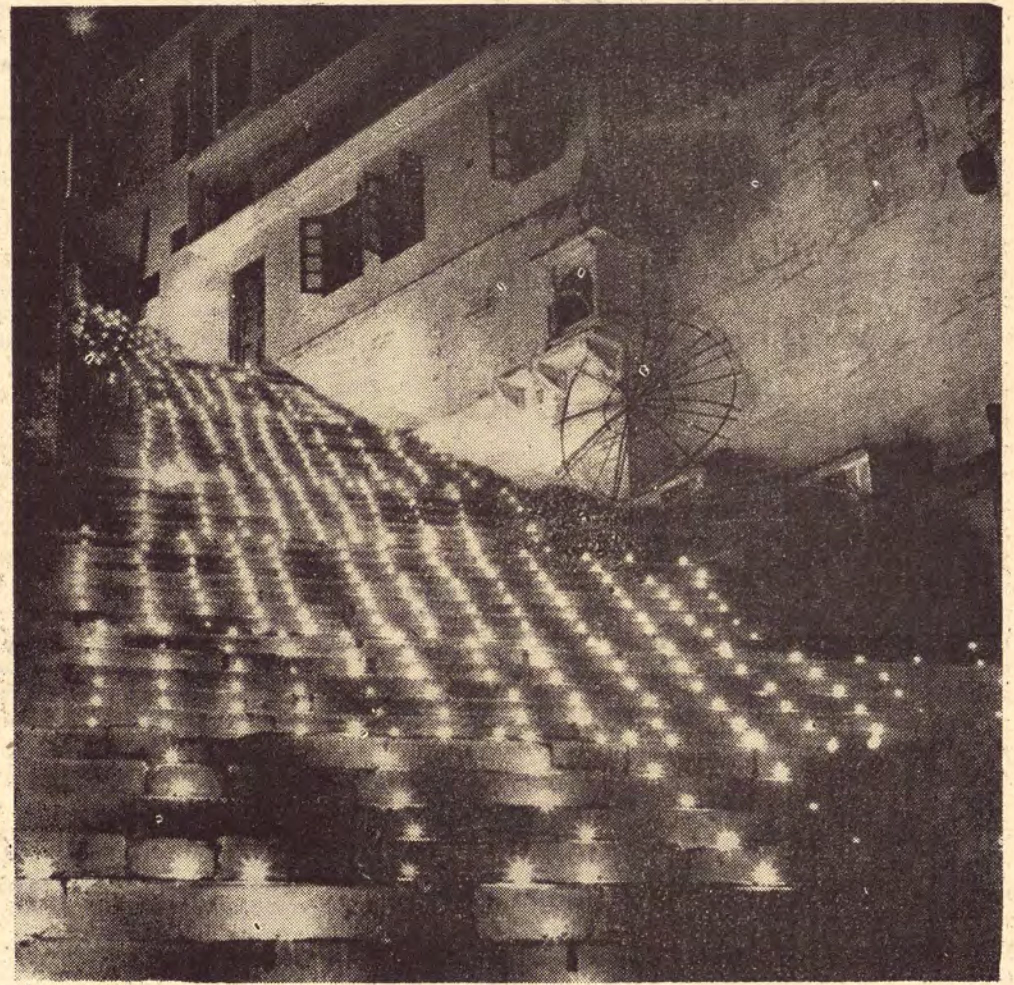
Каштоўнае вынаходства зрабілі тры інжынеры - рацыяналізатары з судаверфі імя Парыжскай Камуны ў Гдыні Ян Павэлчак, Андрэй Дамброва і Уладзіслаў Вісьнеўскі. Яны замянілі грузапад'ёмныя краны, якія выраблялiся з каляровых металаў, кранамі з палестрынавых смол. Гэтыя пад'ёмныя краны ўстаноўлены ўжо на пагрузцы рыбацкіх суднаў. Каляровыя металы, неабходныя да гэтага часу для вырабу кранаў, трэба было купляць вельмі дарагім коштам на захадзе.

Сэнс гэтага вынаходства можна параўнаць з вынаходствам жалезабетона. Палестрынавыя смолы могуць паспяхова ўжывацца ў рознага віду канструкцыях, у тым ліку і ў будаўніцтве, пры прадукцыі чыгуначных вагонаў, кранаў.

РАВЕСНІЦА НАПАЛЕОНА

Гаціка Нінэ, якая жыве ў Турцыі ў вёсцы Сара, мае... 168 год. Нядаўна бабулю абслухала спецыяльная лекарская камісія. Між іншым лекарская камісія сцвердзіла, што Гаціка Нінэ з'яўляецца равесніцай Напалеона I.

Аганькі мноства маленькіх лампадак мігаюць у цемені лістападаўскай ночы. Так веруючыя адзначаюць Дзівалі — свята Святла. Дзівалі — дзень весялосці для ўсяе Індыі, свята перамогі добрых багоў над злом. (ся)

Кібернетыка... і вулічны рух

Лічыльна - вылічальная канструкцыя хутка зможа «кіраваць» вулічным рухам у Маскве. Між Беларускім вакзалам і плошчай Маякоўскага ля дома № 50 паявіліся ўжо незвычайныя квадраты. Гэта «вочы» новай сістэмы — дэтэктары. Іх змясцілі пад асфальт.

Дэтэктары будуць лічыць колькасць праходзячых у абодвух напрамках машын і пасылаць сігналы ў вылічальную канструкцыю. А яна сама «вырашыць», у які бок вы заднеі адкрыць рэзервовую зону вуліцы. Да гэтага часу светафоры рэзервовай зоны ўключаў міліцыянер - рэгуліроўшчык.

— Новая канструкцыя — паведамілі карэспандэнту ТАСС, — на адну трэць павялічыць прапускную здольнасць вуліцы Горкага для транспарту.

ВАРТА ВЕДАЦЬ

Японія найбольш ва ўсім свеце экспартуе фатаграфічных апаратаў. У першым паўгоддзі 1963 года прадала яна на загранічных рынках 580 тысяч штук. На працягу 1962 года было прадана 1.400 тыс. апаратаў.

*

Парыжанам усё больш падабаецца каніна. У мінулым годзе з'елі яны 111 500 коней. Колькасць конскіх закусачных павялічылася з 800 да 1140.

*

На працягу 18 год пасаджана ў Нарвегіі больш мільярда дрэў. У будучыні Нарвежскае міністэрства сельскай гаспадаркі плануе штогод засаджваць па 150 мільёнаў дрэў.

*

У Злучаных Штатах прадаецца замарожанае малако. Некаторыя гаспадыні купляюць малако на цэлы месяц. Кавалкі замерзлага малака, вядома, перахоўваецца ў халадзільніках.

*

Зараз існуе на свеце 50 атамных электрастанцый.

(м)

ТОЛЬКІ ДЛЯ ЖАНЧЫН

Маленькі бюст

Невялікі, недаразвіты бюст часцей за ўсё сустракаецца ў худых жанчын. Ёсць такі склад, пры якім некаторыя часці цела больш развітыя за кошт бюста. Узмацняючы харчаванне і прымаючы як мага больш вадкасці — супаў, піва і г.д., можна павялічыць бюст. Гімнастыка, масаж і халодны душ, а таксама спорт, галоўным чынам плаванне, добра да памагаюць у даным выпадку. Але калі ўсё гэта не дае вынікаў, прычыну трэба шукаць у дзейнасці яечнікаў і іншых залоз унутранай сакрэцыі. У такіх выпадках лепш за ўсё звярнуцца да ўрача, які, напэўна, прапіша лячэнне гармонамі.

(З балгарскага часопіса «Лада»).

„САТУРН“

Васіль Ардаманцкі

Сістэма сакрэтнасці ў «Сатурне» была прадумана вельмі дакладна. Радыёсувяззю з агентурай загадваў Фогель. Усе агенты атрымлівалі радыёграмы толькі за адным подпісам «Доктар» і ведалі, што «Доктар» — гэта Фогель. Атрыманыя ад агентаў радыёграмы запісвалі ў адным экземпляры і таксама ў адным экземпляры расшыфроўвалі. Калі ў іх не было нічога асабліва важнага, Фогель тут жа пацвярджаў па радыё агенту яе атрыманне і паведамляў яму ўказанні. Калі радыёграма патрабавала тэрміновага ўмяшання начальства, Фогель неадкладна адносіў яе Зомбаху ці Мюлеру. Аднак Фогель не меў права запісваць адрасоў агентурных пунктаў, і калі ён і ведаў некаторыя з іх, то толькі дзякуючы таму, што ў самым тэксце радыёграмы былі нейкія дэталі аб месцы знаходжання агента.

Зомбах ці Мюлер, атрымаўшы радыёграму ў адным экземпляры, сваёй рукой рабілі адзіную яе копію. Арыгінал укладваўся ў асабістую справу агента, якая захоўвалася ў сіняй папцы, а копія — у зялёную папку. Такім чынам Зомбах і Мюлер

79

заўсёды мелі пад рукой увесь агентурны матэрыял, да якога больш нічыя рука не прыкранaлася. У кабінеце ў абодвух стаяла па некалькі сейфаў, дзе захоўваліся гэтыя папкі. Зводны спісак агентаў быў толькі ў адным экземпляры.

Але ўсё ж радыёданясенні па ходзе далейшай над імі працы бачылі і іншыя супрацоўнікі «Сатурна». Гэта здаралася, калі Зомбах і Мюлер вымушаны былі звяртацца за кансультацыяй да спецыяліста.

За мінулы месяц адзін раз быў выкліканы да Мюлера для кансультацыі і Рудзін. Агент, які яўна быў у Маскве, паведамляў, што ён мае магчымасць набыць за грошы маскоўскі пашпарт і надзейна перарабіць яго на сваё імя. Ён пытаў дазволу начальства на гэту аперацыю.

— Як вы лічыце, ці можна на гэта пайсці? — спытаў Мюлер.

— Усё пытанне ў тым, — падумаўшы, адказаў Рудзін, — ці дастаткова кваліфікаваны агент, каб акрэсліць надзейнасць пераробкі пашпарта. У савецкай пашпартнай сістэме дзейнічае вельмі хітрая сістэма індэксаў на пашпартных бланках. Міліцыя заўсёды дакладна можа даведацца, дзе гэты пашпарт выдадзены. І калі індэкс раптам не супадзе з біяграфічнай версіяй агента...

— Але ён паведамляе, што пашпарт маскоўскі, спыніў яго Мюлер.

— Ён пад гэтым можа разумець толькі маскоўскую прапіску, — спакойна працягваў Рудзін. — а штамп на пашпарце можа быць любога індэкса.

80

Ці мала адкуль перабраўся ў Маскву гаспадар пашпарта?

Мюлер цэлую мінуту думаў, не спускаючы вачэй з Рудзіна, потым сказаў:

— Так, бадай, ісці на гэта не трэба. Дзякую, вы свабодны.

Рудзін выйшаў, нават не ўбачыўшы данясення, аб якім ішла гутарка. І ён далёка не быў упэўнены, што Мюлер сам не ведаў усёй гэтай тэхнікі пашпартных індэксаў. Зусім магчыма, што гэты выклік на кансультацыю быў для яго яшчэ адной праверкай.

Настрой у Рудзіна быў дрэнны. Амаль два месяцы ён у «Сатурне» і нічога вартага яшчэ не зрабіў. Вось ён зноў у Мюлера. Просіць у службовы час на выхад у горад.

— Чаму раптам вам спатрэбілася ісці менавіта цяпер? — спытаў Мюлер.

Рудзін адказаў, што ў яго вельмі мерзнуць ногі і ён хоча купіць на рынку вязаныя шкарпэткі.

— Не разумею, калі ў вас паспяваюць замёрзнуць ногі, — сказаў Мюлер, — ад месца, дзе вы жывеце, да працы ціхай хацьбы пяць мінут, а больш вы нікуды не ходзіце.

— Таму і не хаджу, — усміхнуўся Рудзін, падумаўшы, што Мюлер відавочна цікавіўся, ці ходзіць ён у горад.

— Вы закончылі зводку аб зімовых дзеяннях партызан?

— Так. Здаў на машынку. Да майго вяртання яна будзе перадрукавана.

81

ТРЫБУНА чытачоў

Просім дапамагчы

У канцы 1962 года ў Талькоўшчыну (Сакольскі павет) прыехаў прадстаўнік павятовага саюза сельгасгурткоў з Саколкі і арганізаваў сельскагаспадарчы гурток. Запісалася 17 членаў, старшынёй гуртка быў выбраны Уладзімір Лісоўскі. Прадстаўнік пажадаў усяго добрага і паехаў.

А гурток не змог наладзіць патрэбнай працы. Мы бачым, што ў другіх гуртках (як, напрыклад, у Гуранах) добра ідзе праца і гурток мае даход.

Члены гуртка хочуць штосьці рабіць, але не ведаюць, з чаго пачаць. Мы вельмі просім, каб хтосьці прыехаў з павятовага саюза сельгасгурткоў з Саколкі яшчэ раз і дапамог нам пачаць працу.

Кузьма

Энцыклапедыя ведаў аб Беласточчыне

(Працяг са стар. 3)

нага паказу грамадска - гаспадарчых з'яў і развіцця паветаў. Вельмі правільны прынцып. Такім чынам рэдагаваны гадавік не з'яўляецца звычайным справачнікам для чытача, які цікавіцца гаспадарчымі справамі Беласточчыны. Ён можа быць вельмі добрым падручнікам у працы па планаванню, бо дазваляе акрэсліць найважнейшыя прапорцыі ў гаспадарцы ваяводства. Асноўны статыстычны матэрыял змешчаны ў другой частцы гадавіка.

Першая частка прадстаўляе сабой глыбокі аналіз гаспадарчых дасягненняў ваяводства ў 1962 годзе. Напісана яна Е. Гонам. Гэта ўданая спроба паказу гаспадаркі нашага ваяводства на фоне гаспадаркі ўсёй краіны ў 1956—62 гадах.

На заканчэнне варта падкрэсліць практычнасць гадавіка. Ім напэўна будуць карыстацца і грамадскія дзеячы, і настаўнікі, і эканамісты, і публіцысты і ўсе, хто цікавіцца развіццём гаспадаркі Беласточчыны.

У гэтым сэнсе гадавік трэба лічыць незамененным дакументам з дыдактычнымі і пазнавальнымі якасцямі.

А. БАРВІЮК

Святло ў Скупаве

У прыгожым месцы пабудавана вёска Скупава. Яна на ўзгорку. А кругом, як вокам сягнуць, ахутвае яе вянок Белавежскай пушчы. Асабліва прыгожа тут летам. Лес дае шмат цяньку, а паветра лясное — лякарства. Скупава, у большасці, вёска драўляная. Але за апошнія гады тут усё больш паяўляецца дамоў з цэглы. А ў мінулым годзе ў вёску праведзена электрычнае святло. Газавыя лямпы адслужылі сваё. Яны за нейкі час будуць тут музейнымі экспанатамі. Да гаспадарчага развіцця Скупава шмат прычыняюцца свае, вясковыя рамеснікі. Тут ёсць слёсар, сталяр, шавец, майстар гадзіннікаў і некалькі краўцоў. Змяняецца жыццё ў Скупаве, робіцца больш сучасным.

Яўгень Рэент
Міхноўка

Гурток на сцэне

Вось, пасля доўгага перапынку, а затым стараннай падрыхтоўкі ляўкоўскі мастацкі гурток зноў на сцэне. На Каляды ў святліцу сабралася шмат народу. Праграма была вельмі багатай: песні, гумар і п'еса «Мікітаў лапаць». Пасля канцэрта гледачы горача дзякавалі артыстам-аматарам за прыемныя хвіліны, моцна паціскалі ім рукі і жадалі далейшай добрай працы.

Пасля канцэрта адбылася вясёлая забава.

Віктар Харкевіч
Ляўкова

Добра працуе

Ніна Хлябіч ужо шмат гадоў працуе прадаўцом у бандарскай краме. Добры гэта прадавец. На працягу сваёй працы Ніна Хлябіч ніколі не мела недахопаў у краме.

Яна заўсёды дбае аб тым, каб у яе краме было ўдосталь розных тавараў. І яны тут ёсць — ад іголачкі да самых дарагіх тэкстыльных тавараў. Месячныя абароты крамы даходзяць да 70 тысяч злотых. У краму ў Бандары прыходзяць людзі нават з суседняга, Гайнаўскага павета — са Слабодкі, Лукі, Дварыска і другіх вёсак. Кідаецца ў вочы чысціня ў краме. Сюды прыемна зайсці. Усюды чыста, ахайна, хоць крама змяшчаецца ў вельмі цесным памяшканні. За прыкладную працу Ніна Хлябіч атрымала ад міністра гандлю адзнаку прыкладнага прадаўца. Гэта забавязвае яе яшчэ лепш працаваць.

(вб)

На здымку: Ніна Хлябіч у сваёй краме.

Фота **В. Рудчык**

Вечарына ў Гайнаўцы

У сувязі з 45 гадавінай стварэння БССР Гайнаўскі аддзел БГКТ наладзіў 13 студзеня ў Доме настаўніка ўрачыстую вечарыну. Пасля афіцыйнай часткі былі наладжаны танцы. У перапынках выступала эстрада «Лявоніха», якая дала бясплатны канцэрт.

На вечарыне было арганізавана шэраг конкурсаў.

Звыш 200 жыхароў Гайнаўкі весела правяло час на добра арганізаванай вечарыне.

(вб)

ЗІМОВАЯ ПРЫВАБНАСЦЬ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Традыцыйным звычаем ужо трэці раз Акруговая камісія лыжнай турыстыкі пры Праўленні акругі ПТТК у Беластоку арганізуе агульнапольскую лыжную вандроўку па паўночных шляхах Беласточчыны пад назвай «Вандроўка Поўначы».

Невялікі тэмп маршу (10—20 км дзённа) дасць магчымасць агледзець помнікі і найпрыгажэйшыя аколіцы Сувальскага прыазёр'я, Алецкага і Галдапскага паветаў.

Рэйд з'яўляецца дасканалай прапагандай лыжнай нізіннай турыстыкі, якая застаецца ў цяню гор. Заяўкі прыймае ПТТК у Беластоку да 31 студзеня. Лыжнікі пойдуць двума трасамі: 21 лютага — з Галдапі ў Алецка (заканчэнне 23 лютага) і 20 лютага — з Галдапі ў Сувалкі (заканчэнне таксама 23 лютага).

(лп)

КІНО

Праграма на 28.I.—2.II.196 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Ludzie błękitnego płomienia" (radz.), 28—30.I. „Gwiaździsty bilet" (radz.), 31.I. — 2.II.

Кляшчэлі
„13-ja do Jumy" (USA), 28—30.I. „Opowieść o prawdziwym człowieku" (radz.), 31.I.—2.II.

Дубіны
„Przystanek — komisariat" (węgierski), 1—2.II.

Нараў
„Chłopiec z Czarnego Lądu" (angl.), 29.I.—2.II.

Нараўка
„Ulica Andrzeja Krutikowa" (radz.), 1—2.II.

Чаромуха
„Manekin Pis" (holenderski), 28—30.I. „Sami na oceanie" (radziecki), 31.I.—2.II.

Чыжы
„Poślubny rejs" (angl.), 29.I. —2.II.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Gangsterzy i filantropi" (polski), 29.I.—2.II.

Бранск
„Droga do przystani" (radz.), 28—30.I. „Nieznajomi z pociągu" (USA), 31.I.—2.II.

Гродзіск
„Trudne lata" (włoski), 1—2.II.

Орля
„Smarkula" (polski), 29.I.—2.II.

Райск
„Trudne godziny" (radz.), 29.I. —2.II.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Dom z facjatą" (radz.), 28. —30.I. „Ostatni kurs" (polski), 31.I.—2.II.

Міхалова
„Rodzaj miłości" (angl.), 28.I. —30.I. „Krążownik szos" (franc.), 31.I.—2.II.

Супрасль
„Ziemia aniołów" (węgierski), 28—30.I. „Kanciarze i Spółka Akcyjna" (NRF), 31.I.—2.II.

Чорна Беластоцкая
„Czarny monokl" (franc.), 28 —29.I. „Przygody Krosza" (radz.), 30—31.I. „Orkiestra wojskowa" (węg.), 1—2.II.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Syn skazańca" (angl.) 28—30.I. „Ostatni kurs" (polski), 31.I. —2.II.

Мілейчыцы
„Przygody Krosza" (radz.), 28 —30.I. „Diabelska przepaść" (czeski), 31.I.—2.II.

Нурэц
„Rodzaj miłości" (angl.), 28—30.I. „Krążownik szos" (franc.), 31.I.—2.II.

Сідра
„Poste-Restante" (rumuński), 28—30.I. „Król Maciuś I" (polski) 31.I.—2.II.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Strachy zamku Spessart" (NRF), 28—31.I.

Сухаволя
„Zemsta zza grobu" (franc.), 28—30.I. „Następcy tronów" (włoski), 31.I.—2.II.

Шудзялава
„Czarne berety" (polski), 29.I. —2.II.

Янаў
„Karabiny i gołębie" (węgierski), 28—29.I. „Diabeł morski" (radz.), 30—31.I. „Mam tu swój dom" (polski), 1—2.II.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Zmartwychwstanie" I i II s. (radz.), 1—2.II.

ПАПІСАЎСЯ

Яўгень Лінкевіч нядаўна закончыў школу механізацыі сельскай гаспадаркі ў Міхалове і выехаў працаваць на Слёнск. На святы прыехаў ён адведаць бацькоў. У гэты час моладзь гуртка ЗМВ у Рыбаках арганізавала танцавальную вечарынку. Прыйшоў на яе і Лінкевіч. Яму захацелася нечым выдзяліцца сярод вясковай моладзі. Бо і як жа! Закончыў школу, працуе на Слёнску, дык не раўня прысутным на забаве.

Лінкевіч напіўся гарэлкі і пачаў устанаўляць свае парадкі. Назбіраў падросткаў і пачаў іх біць у калідоры. Калі старшыня гуртка ЗМВ Уладзімір Буйко звярнуў Лінкевічу ўвагу і папрасіў, каб супакоіўся, той груба пачаў лаяцца і ўдарыў старшыню па твары. Гэта вывела з цярплівасці старэйшых мужчын, прысутных на забаве. Яны звярнулі хулігану 5 злотых (аплата за ўступ на забаву), узялі яго пад рукі і выкінулі з забавы.

А ў сваю чаргу варта было б гуртку ЗМВ напісаць на месца працы Яўгена Лінкевіча аб яго паводзінах на вёсцы.

(вб)

— Добра, ідзіце, — сказаў Мюлер.

Адчуванне, што Мюлер усё яшчэ не даверае яму, не праходзіла. Усе яго даручэнні Рудзін выконваў, што называецца, не за страх, а за сумленне. Зомбах ужо двойчы дзякаваў яму за работу, а гэты тып быццам ведае нешта...

Рудзін нёс Бабакіну для перадачы Маркаву данясенне аб становішчы справы. Адзінае вартаснае, што было ў ім, — гэта спісак прозвішч і расстаноўка сіл у «Сатурне» і, урэшце, апісанне таго, як дасканала засакрэчана ўся справа.

— Добры дзень, Саня, — ціха сказаў Рудзін, падыйшоўшы да крамы Бабакіна. Ён адчуваў нявыказаную прыемнасць, што можна назваць жывое, сапраўднае чалавечае імя і глядзець чалавеку ў вочы са шчырай радасцю.

— Здароў, Пятро! — таксама ціха адазваўся Бабакін і ў вачах яго Рудзін убачыў уласную радасць і хваляванне.

— Мне патрэбны вязаныя шкарпэткі, добра было б дзве пары, — сказаў Рудзін.

— Сур'ёзна патрэбны?

— Так, Саня, але не цяпер, дзён праз тры.

— Фірма не падвядзе, — усміхнуўся Бабакін.

— Пакажы нешта... для гутаркі...

Бабакін выкінуў на прылавак старое паліто. Рудзін стаў яго разглядаць і непрыкметна палажыў перад Бабакіным зложаную паперку з данясеннем

— Тэрмінова? — хаваючы данясенне, спытаў Бабакін.

— Не вельмі, — уздыхнуў Рудзін.

82

— Перадам не па радыё. А гэта табе ад Маркава...

Яны развіталіся. На плошчы Рудзін зайшоў у прыбіральню, паспешна разгарнуў паперку і прачытаў радыёграму:

«Упэўнены, што ўсё ў парадку, віншую з паспяхова праведзеным першым этапам аперацыі. Цяпер галоўнае — добра замацавацца, заваяваць іх давер. Адначасова вывучайце акружаючыя вас кадры. Не спяшайце. Яшчэ раз — не спяшайце. Удар, які яны хутка атрымаюць, павінен прымусіць «Сатурн» актывізавацца; яны пачнуць спяшацца, і гэта аблегчыць вашу задачу. Перадайце Андросаву, што мы верым у шчырасць яго рашэння. Усё апошняе ў яго лёсе залежыць толькі ад яго. Яшчэ і яшчэ раз — не спяшайце».

Вярнуўшыся ў «Сатурн», Рудзін адразу ж пайшоў да Мюлера.

— Я адсутнічаў сорак пяць мінут, — далажыў ён.

— Дзе шкарпэткі — насмешліва спытаў Мюлер.

— Будуць паслязаўтра. Дарэчы, я заказаў дзве пары шкарпэт — адну для вас, пане падпалкоўнік. Калі вы іх надзенеце, вы зусім інакш будзеце адносіцца да рускага мароза і да майго імкнення набыць шкарпэткі.

Мюлер упершыню паглядзеў на Рудзіна з чыста чалавечай цікавасцю і сказаў:

— Добра, дзякую, паглядзім, — і дадаў суха: — Дзе зводка аб партызанах?

Але раней, чым пайсці па зводку ў машыннае бюро, Рудзін заглянуў да Андросава. У змрочным кабінеце Андросаў сядзеў за сталом, чытаў. Убачыўшы Рудзіна, ён устрасянуўся і паспешна адсунуў ад сябе паперу. Але Рудзін паспеў прыкмеціць, што перад ім ляжаў зусім чысты ліст.

83

— Што з вамі? — ціха спытаў Рудзін.

— Нічога.

— Давайце ўмовімся, — сказаў Рудзін, — між намі няма нічога, што мы хаваем адзін ад другога.

— Вы павінны зразумець мой стан.

— Не, я не хачу нічога разумець і абавязаны сказаць вам наступнае: мне перадалі, што маё начальства верыць у шчырасць вашага рашэння. Падкрэсліваюць, што ўсё астатняе залежыць толькі ад вас.

Яны доўга маўчалі. Раптам Андросаў загаварыў:

— Праўда дык праўда. Скажу вам, аб чым я думаў, калі вы ўвайшлі. Аб самагубстве. Фактычна я яго ўжо зрабіў, калі пайшоў на службу да ворагаў. А цяпер... цяпер я быццам завешаны ў паветры паміж жыццём і смерцю. Але вы не думайце, я думаў зрабіць гэта з карысцю для справы. Раней, чым пусціць сабе кулю ў лоб, я б застрэліў Зомбаха і Мюлера.

Рудзін з цяжкасцю здушваючы злосць, сказаў:

— У мяне няма часу слухаць неразумныя жарты. Я лічыў вас больш моцным... і больш разумным чалавекам.

Не чакаючы, што скажа Андросаў, Рудзін хутка выйшаў з пакою...

Працяг за тыдзень

84

У Франкфурце — на-Майне ідзе судовы працэс над 22 эсэсаўскімі катамі з лагера смерці Асвенцім. Тут загінула звыш чатырох мільёнаў чалавек.

На працягу многіх гадоў злачынцы займаліся гандлем і іншымі справамі, шчасліва жывучы ў Заходняй Германіі.

(З газет).

«У люстэрку мінулага».
Малюнак з нямецкай газеты «Дзі вельт».

ТОЛЬКІ Ў ВАРЭННЕ

Маці ўшчувае трохгадовага сына:

— Пеця, чаму ты ўсюды соваеш свой нос?

Пеця крыўдзіцца:

— І не ўсюды, а толькі ў варэнне.

ПРЫ СВАЁЙ ДУМЦЫ

— Мама, я пазнаёмілася з маладым інжынерам, які мне сказаў, што я вельмі разумная і разважлівая.

— У такім выпадку не сустракайся з ім больш.

— Чаму?

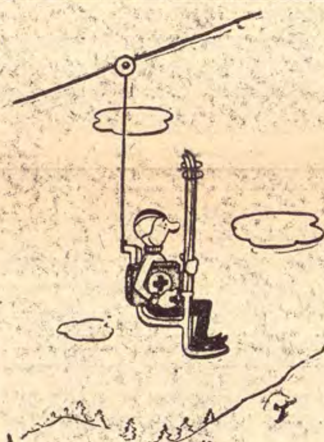
— Няхай ён лепш застанецца пры сваёй думцы.

Для рыбы не мае істотнага значэння — ці смажаць яе на патэльні, ці вараць у сваім саку.

Злодзей пералічваў грошы, не адыходзячы ад касы.

Асцярожнасць на вышыні.

ТРАГЕДЫЯ ПЛЕТКАРА

Гаспадар вярнуўся з магазіна. «Што б ён мог купіць?» — ламаў галаву пляткар. Потым пагледзеў у шчыліну і горка заплакаў.

Ён убачыў, што гаспадар купіў новы замок, у якім не было адтуліны.

Здарэнне ў радзе

Не спіцца старым людзям, вось і прыйшоў зранку дзед Панас у грамадскую раду.

Прыбіральшчыца цётка Луша круцілася па канцылярыі, змахваючы пыл анучкай. Убачыўшы Панаса, яна буркнула:

— Сну табе няма, ледзь свет прывалокся.

Аднак дазволіла дзеду пасядзець у калідоры на лаўцы.

Неўзабаве ўвайшоў невядомы чалавек і весела сказаў:

— Прывітанне жывым, спакой памершым!

— Калі самі не ўміраеце, іншых нябожчыкаў тут не прадбачваецца, — адазваўся дзед.

Незнаёмы не звярнуў увагі на словы дзеда і, сядаючы побач, сказаў:

— Давядзецца пачакаць. Да восьмай гадзіны супрацоўнікі не прыдуць, а старшыня пазней з'явіцца. Ведаю нашы ўстановы, як сваю табакерку.

— Начальству відней, — адазваўся дзед.

З'явіўшаяся ў дзвярах Луша пляснула рукамі:

— Другога прыгнала бяссонніца, пакаранне з вамі!

— Лаўкі не прасядзім, — прабурчэў дзед.

— І калідора не завалім, мы людзі мірныя, — дадаў незнаёмы.

Цётка Луша паглядзела дапытліва на незнаёмага працягнула:

— Мірныя, а вачэй з вас не спускай. У выпадку чаго, я адказваю.

— Стала не ўкрадзем, а крэслы нам лішнія, на лаўцы сядзім, — супакоіў незнаёмы.

— Сумленныя, — іранічна праспявала Луша. — Усякая свінка лезе ў даглядчыкі. Што ўзяць знойдзецца, хоць бы гадзіннік, або пішучую машынку.

— Хлусі, але ведай меру! — абурыўся дзед.

— Ты, дзед Панас, маўчы, не аб табе гутарка, — сказала цётка Луша і, аруду́ючы шчоткай, узялася замятаць калідор.

— Значыць, я падазроны? — з усмешкай спытаў незнаёмы і параіў: — Вы б папырскалі падлогу, пылішча якое ўзнялося!

— Не стой на дарозе, калі замятаюць, — адазвалася Луша і яшчэ больш шчыра пачала грабсці шчоткай.

У гэты час старшыня прайшоў у свой кабінет. Луша паспяшала следам і далажыла:

— Бачылі псіхапатаў, прыпляліся ледзь свет людзей турбаваць.

Старшыня нічога не адказаў і ўзяўся раскладваць паперы.

Праходзячы праз канцылярыю, Луша ганарыста зірнула на незнаёмага, які накіроўваўся да старшыні.

Дзед Панас, па-ранейшаму, сядзеў на лаўцы і, убачыўшы Лушу, паскардзіўся: — Пазней прыйшоў, а раней управіцца. Мая справа — сакратарская, даведачку атрымаю і пакачуся дамоў.

У гэты час старшыня клікнуў Лушу, а калі яна з'явілася, сказаў, паказваючы на незнаёмага:

— Правядзіце таварыша ў пакой сакратара, гэта і ёсць наш новы сакратар.

На момант Луша анямела, затым, заікаючыся, вымавіла:

— Вы ўжо выбачце за грубасць.

Сакратар адказаў:

— Не маю прэтэнзіі да вашай адукацыі, а народную маёмасць ахоўваеце нядрэнна.

Калі Луша паспяшыла з навінай да дзеда Панаса, той сказаў: — Дурня вучыць, што мёртвага лячыць! Я, расцяпа, сядзеў тут, бы курыца на яйках, а меў час растлумачыць сакратару пра даведачку. Няўцямлю, шмат балбочаш — дрэнна, язык прытрымаеш, таксама дрэнна.

Людзі добрыя, мы таксама часам, не ведаючы з кім гутарым, трапляем у няёмкае становішча.

Дзядзька Левановіч

ДОБРЫ ШАХМАТЫСТ

Чалавек сядзеў за шахматнай дошкай са сваім сабакам у залатым восеньскім скверы.

Падышоў прахожы, і са здзіўленнем усклікнуў:

— Ашаламляльна! Вы можаце выступаць у цырку.

Гаспадар сабакі іранічна ўсміхнуўся:

— Няма нічога ашаламляльнага. Ён гуляе даволі дрэнна. Прайграў запар тры партыі.

ПЯРО

Пяро
даводзіць стала,
Што кнігу
напісала...

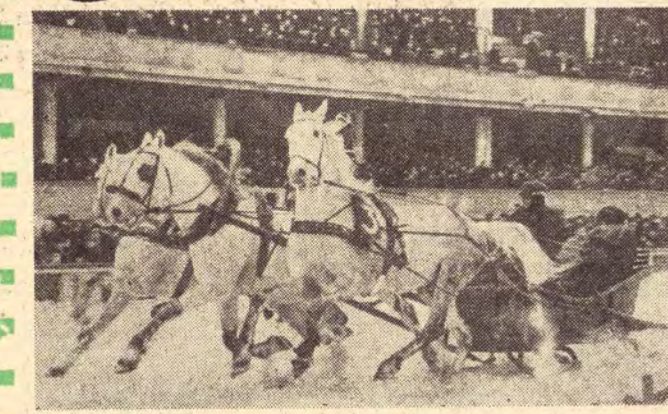
КЛЯМКА

Клямка
выхваляецца:
— Са мной
усе
вітаюцца!..

Славамір ХАДАРОНАК

МАСКВА. Айда, тройка! Традыцыйныя рускія спаборніцтвы заўсёды сцягваюць на маскоўскі іпадром тысячы гледачоў

КУР'ЁЗЫ

КАРАЛЕВА КРЫСЦІНА

Крысціна Кілер, скандальныя прыгоды якой прынеслі столькі непрыемнасцей англійскаму ўраду, карыстаецца цяпер асаблівай увагай скульптараў і мастакоў. З'явілася вялікая колькасць карцін і статуэтак, якія паказваюць Крысціну Кілер у самых розных позах. Асабліва папулярная сярод пакупнікоў статуэтка, дзе Крысціна голая з каралеўскай каронай на галаве. З плячэй яе спадае гарнастаевае манто, у адной руцэ ў яе міністэрскі партфель, у другой туга набіты кашалёк.

Лонданскі музей васковых фігур зрабіў скульптуру Крысціны Кілер на поўны рост. Васковая Крысціна пастаўлена недалёка ад фігур англійскіх міністраў.

«Фольксштыме».

ШТО НЕ РОБІЦЦА ДЛЯ СНАБІЗМУ

У Парыжы створана пазычальня карцін, якая пазычае карціны славутых жывапісцаў за высокай аплатай. Кліентамі з'яўляюцца перш за ўсё снабістычныя парыжане, якія хочуць імпанаваць гасцям у час элегантных прыёмаў.

Новая мода для багатых парыжанак — басанож і ў лёгкім адзенні. Хлопцы нядбайна развалены за столікамі кавярні. Кажуць, здаравей гэтак. (ся)

Калі ў цябе не будзе дурных думак, не будзе і дурных учынкаў.

Канфуцый (Кун-цзы; к. 551—479 да н.э.) — вялікі кітайскі філосаф.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ольгі Суравец з Сакольскага павета і Лідзіі Казачэнка з Беластока змяшчаем папулярную савецкую песню з кінафільма «Кубанскія казакі»

Каким ты был

Каким ты был, таким остался,
Орел степной, казак лихой!..
Зачем, зачем ты снова повстречался,
Зачем нарушил мой покой? (2 раза)

Зачем опять в своих утратах
Меня хотел ты обвинить?
В одном, в одном я только виновата,
Что нету сил тебя забыть. (2 раза)

Свою судьбу с твоей судьбою
Пускай связать я не могла,
Но я жила, жила одним тобою,
Я всю войну тебя ждала. (2 раза)

Ждала, когда наступят сроки,
Когда вернешься ты домой...
И горьки мне, горьки твои упреки,
Горячый мой, упрямый мой! (2 раза)

Твоя печаль, твоя обида,
Твоя тревога ни к чему:
Смотри, смотри, душа моя открыта,
Тебе открыта одному. (2 раза)

Но ты взглянуть не догадался,
Умчался вдаль, казак лихой...
Каким ты был, таким ты и остался,
Но ты и дорог мне такой. (2 раза)

Сны Колькі Сплюха

Быў бы лысым

У хаце, у кухні, ганю самагонку. Ах!!! Прапаў я! Караюць цяпер, ой, караюць. Ад страху пашчэмкі падзервянелі, ні слоўца. Пад акном плача жонка, у замарожанай шыбе моршчыцца месяц — даносчык.

А тут літр ужо поўны пад корак, пацёк пяршак на падлогу. Перапалох, як рукою адняло.

— Мый літры з-пад малака... — сыкаю да жонкі.

Хутчэй падстаўляю кубак, чысцюсенькі струменьчык цыркае на дно — цёплы, пахучы. Каштую раз і яшчэ раз, потым яшчэ раз... Галава пачала працаваць спраўней і адразу забегалі па ёй хітрыя думкі Не бяда, на выпадак што і чаго, расплачуся, апраўдаюся. Скажу: за Каляды выдуў увесь запас, а гарэлка падаражэла, больш не купляў. Камендант зразумее, так, так, — зразумее, пашкадуе.

— А што, калі не... — зласліва зашаптаў мне ў вуха чыйсьці голас. Я пахаладзеў.

Чуваць, выразна чуваць, як трашчаць на марозе платы, а ў канцы вёскі зараўло вяселле — «Равела бура, дождж шумеў»... Гэта жэніцца малады камендант Іван з маладзенькаю Ёзікаваю Галяю. Паўпастарунку гасцюе, не прыдуць.

— Не прыдуць! — усміхаюся, смяюся, рагачу, задыхаюся, даўлюся ад уцехі. Развяселены, падкладаю паленцы ў агонь, смела і многа, без ніякага страху — п'яваю рукою.

Раптоўны свет над бочкаю бы ў да таго раптоўным, што адно падумаў:...

«...рве брага!...»

...і заплюшчыў вочы. Гарачае — гарачае плюснула па патыліцу, пацякло за каўнер. Я нацягнуў летнік на галаву, кідаюся ўбок, але па спіне так засмаліла, што пярэкідам шмыгаю пад ложак.

— Лопае, клёп і выгінаюцца!

Пад ложкам няма ратунку, пякельная брага шлёпае са столі, свішча па сценах, забіваецца пад пасцель.

Бачу — жонка на панадворку скідае з сябе акно, чэша шкло з валасоў і моргае залётна:

— Прыдзі — хадзі, мой любы...

Каб дабрацца да яе, на снег і мароз, от аджыў бы! Адвага ўпякаць з-пад ложка прыйшла хутка, бо перад носам паказалася кіпучая лужа. Кашэчым скокам кідаюся да жонкі, на двор, далей ад хаты...

Нарэшце магу прахаладзіцца, адкідаю з галавы летнік. Што за ліха? Чамусьці вее па патыліцы. Мацаю, мацаю і сваім пальцам не веру: чыста вылезлі валасы пад брагаю! Я лысы, толькі чуб спераду застаўся, бы той сівы хвост.

• * •

...Я схапіўся зосну першым. Доўга стаяў перад люстрам і часаў свае буйныя валасы, аж жонка здзівілася, чаму гэта не іду даваць корму каровам і каню...

КОЛЬКА СПЛЮХ

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie, 5 $ w USA. Nakład 5458. Bitk L-3